

Projekt

z dnia 21 maja 2025 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR XIX. .2025
RADY GMINY GOLUB-DOBRZYŃ**

z dnia 4 czerwca 2025 r.

w sprawie przyjęcia Programu Usług Społecznych w Gminie Golub-Dobrzyń na lata 2024-2026

Na podstawie art. 18 ust 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.¹⁾) oraz art. 4 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz.U. z 2019 r. poz 1818) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program Usług Społecznych w Gminie Golub-Dobrzyń na lata 2024-2026 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Golub-Dobrzyń.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Przewodniczący Rady Gminy
Golub-Dobrzyń

Artur Kaszyński

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wyżej wymienionej ustawy zostały ogłoszone w: Dz.U. z 2024 r. poz. 1572, poz. 1907 i poz. 1940

Program Usług Społecznych w Gminie Golub-Dobrzyń na lata 2024-2026

Rozdział 1.

Nazwa i cel programu

Nazwa programu: Program Usług Społecznych w Gminie Golub-Dobrzyń na lata 2024-2026.

Program uchwalany jest zgodnie z zapisami Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz.U. z 2019 r. poz.1818).

Niniejszy program dedykowany jest realizacji projektu pn.: „Centrum Usług Społecznych w Gminie Golub-Dobrzyń” realizowanego w ramach programu Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027 współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus „Priorytet :8 Fundusze Europejskie na wsparcie w obszarze rynku pracy, edukacji i włączenia społecznego, Działanie FEKP.08.24.

Celem Programu Usług Społecznych w Gminie Golub-Dobrzyń na lata 2024-2026 jest rozwój i wzrost dostępności do usług społecznych dla mieszkańców Gminy Golub-Dobrzyń poprzez określenie usług społecznych wynikających z diagnozy potrzeb wspólnoty samorządowej oraz metod, form i zasad ich realizacji.

Rozdział 2.

Okres realizacji programu

Program usług społecznych będzie realizowany w terminie od 1 lipca 2024 r. do 31 grudnia 2026 r. w okresie wdrażania projektu: „Centrum Usług Społecznych Gminie Golub-Dobrzyń współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej.

Rozdział 3.

Opis potrzeb uzasadniających realizację programu

Potrzeby uwzględnione w niniejszym programie wynikają z „Diagnozy potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych w gminie Golub-Dobrzyń stanowiąca załącznik nr 1 do niniejszego programu. Diagnoza ta powstała w okresie : wrzesień 2024 r. - kwiecień 2025 r. Ukazuje ona zarówno zasoby Gminy, potencjał, jak również problemy społeczne mieszkańców Gminy, jednocześnie dokonując oceny relacji zidentyfikowanych zasobów do potrzeb.

Diagnoza wykazała szereg potrzeb w zakresie wsparcia osób niesamodzielnych w tym z powodu wieku, stanu zdrowia, niepełnosprawności oraz otoczenia tych osób, w tym przede wszystkim członków rodzin sprawujących opiekę. Ponadto na terenie gminy Golub-Dobrzyń zidentyfikowano rosnące potrzeby osób w kryzysie psychicznym, w tym związanym z przemocą domową.

Powyższe obszary są obszarami deficytowymi, które wymagają instytucjonalnego wsparcia ze strony Gminy i jej jednostek organizacyjnych .Uzasadnieniem dla realizacji programu jest również projekt pt. "Centrum Usług Społecznych w Gminie Golub-Dobrzyń", który uwzględnia doświadczenie praktycznej pracy CUS (wcześniej GOPS, uwag zgłaszanych przez klientów oraz diagnoz zawartych w innych dokumentach strategicznych gminy oraz dokumentach regionalnych (wojewódzkich, w programach krajowych oraz unijnych).

Rozdział 4.

Charakterystyka i przewidywana liczba osób objętych programem

Program kierowany jest do wszystkich mieszkańców Gminy Golub-Dobrzyń, którzy będą spełniać warunki zakwalifikowania do określonych form wsparcia. W sumie z usług zaplanowanych w programie skorzysta minimum 100 osób.

Z usług w ramach programu będą mogły skorzystać następujące grupy beneficjentów:

- osoby potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu (w tym z powodu wieku, stanu zdrowia, niepełnosprawności),

- osoby sprawujące opiekę nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu,
- osoby w kryzysie bezdomności i zagrożone wykluczeniem mieszkaniowym,
- osoby doświadczające przemocy domowej.

Rozdział 5.

Określenie usług społecznych oferowanych w programie, warunki i tryb kwalifikowania osób zainteresowanych do korzystania z usług społecznych określonych w programie oraz dokumentowania spełnienia tych warunków. Wysokość opłat za usługi społeczne, osoby uprawnione do uzyskania ulg w opłacie za usługi społeczne i wysokość tych ulg, sposób dokumentowania spełniania warunków oraz uprawnień do uzyskania ulg w opłacie.

Warunki i tryb kwalifikowania osób do korzystania z usług społecznych odbywać się będą na zasadach określonych w Rozdziale 5 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 1818). Zasady kwalifikacji mogą zostać uszczegółowione regulaminem konkretnej usługi społecznej, wprowadzanym zarządzeniem Dyrektora Centrum Usług Społecznych w Gminie Golub-Dobrzyń, z zachowaniem niniejszych zasad:

- kwalifikacja do poszczególnych usług społecznych odbywać się będzie na podstawie dokumentacji projektowej określonej w regulaminie projektu „Centrum Usług Społecznych w Gminie Golub-Dobrzyń” o objęcie usługami społecznymi,
- kwalifikacja następować będzie w oparciu o warunki i w trybie wynikającym z niniejszego programu,
- kwalifikacja może być dokonana jedynie z uwzględnieniem limitów wynikających z budżetu przewidzianego na realizację niniejszego programu usług społecznych.

W ramach programu realizowane będą następujące usługi społeczne:

- 1) realizacja wsparcia w Punkcie Wspierania Rodziny w okresie od 2024-07-01. Objęcie wsparciem 50 osób rocznie wpisujących się w grupy docelowe osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, osób dotkniętych przemocą, osób sprawujących opiekę nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Forma pracy to: doradztwo, terapia, poradnictwo, wsparcie psychiatryczne, psychologiczne, prawne. Wymiar usługi 8 h m-cznie dla 4 specjalistów i 4 m-cznie dla psychiatry (5 specjalistów) x 30 m-cy, tj. 1080h usług wspierających. Usługi w/w świadczone będą nieodpłatnie. W ramach przedmiotowego zadania zaplanowane wsparcie zostanie skierowane do grup docelowych wskazanych w Regulaminie, tj.:
 - osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu (w tym z powodu wieku, stanu zdrowia, niepełnosprawności) i ich otoczenia,
 - osób sprawujących opiekę nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu,
 - osób doświadczających przemocy domowej,
 - osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym;
- 2) wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego. Realizacja usługi od VII/2024. Liczba osób objętych usługą to 20 osób rocznie. Urządzenia i sprzęt służyć będzie celom rehabilitacyjnym w różnych rodzajach schorzeń i ograniczeń zdrowotnych. Wydatki związane z zakupem sprzętu do wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego nie będą powielały wydatków związanych z zakupem sprzętu z innymi programami wsparcia osób z niepełnosprawnościami (finansowanymi z PFRON). Zakup sprzętu rehabilitacyjnego jest najbardziej opłacalną opcją i wymaga mniejszych nakładów finansowych niż najem-zostanie poniesiony w ramach projektu poza cross - financingiem. Na terenie gminy nie posiadamy wypożyczalni takiego sprzętu najbliższej znajdują się w Toruniu, Brodnicy. Ograniczone środki PFRON jakimi dysponuje powiat są niewystarczające by zaspokoić potrzeby w tym zakresie;
- 3) działalność Klubu Seniora - realizacja usługi od VI/2024r. Prowadzenie Klubu Seniora dla 30 uczestników - mieszkańców gminy w wieku 60+ wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu zaplanowano od 01.06.2024 r. (31 miesięcy). Działalność Klubu Seniora zaplanowano jako dalsze finansowanie działającego poprzednio Klubu w miejscowości Paliwodziszna. Klub Seniora będzie świadczyć wsparcie w ramach CUS 1 x w tygodniu po 4 h (siedziba Klubu znajduje się w świetlicy wiejskiej i nie będzie

mieścić się w siedzibie CUS). Usługi świadczone w ramach Klubu Seniora będą świadczone przez 496 h w ramach projektu (31 m-cy x 4 tygodnie x 4 h = 496 h). Usługa świadczona nieodpłatnie;

- 4) usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania - usługa realizowana od VII/2024 r. Za świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania odpowiedzialnych będzie 10 osób. Zadanie zleca się PES, który zatrudni 10 opiekunek do realizacji usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania. Wymagane kwalifikacje opiekunów:

- kwalifikacje do wykonywania jednego z zawodów: opiekun środowiskowy, asystent osoby niepełnosprawnej, pielęgniarz, opiekun osoby starszej, opiekun medyczny, opiekun kwalifikowany w domu pomocy społecznej, lub doświadczenie w realizacji usług opiekuńczych, w tym zawodowe, wolontariackie lub osobiste wynikające z pełnienia roli opiekuna faktycznego i odbyła minimum 80-godzinne szkolenie z zakresu realizowanej usługi, w tym udzielania pierwszej pomocy lub pomocy przedmedycznej. Zaplanowano wsparcie w formie usług opiekuńczych dla 20 osób dorosłych - 3 h dziennie usług x 20 osób x 913 dni (30 m-cy) - łącznie 54 780 h wsparcia. Stawka 35 zł za 1 rob/h. Okres realizacji świadczenia usług - od 01.07.2024 do 31.12.2026. Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania będą świadczone dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu a działania zaplanowane w ramach usług świadczonych w miejscu zamieszkania będą zgodne z wymogami określonymi w Załączniku 7 do Regulaminu wyboru projektów (minimalne wymagania świadczenia usług społecznych w społeczności lokalnej). Wsparcie w ramach projektu nie spowoduje zmniejszenia dotychczasowego finansowania usług asystenckich lub opiekuńczych przez beneficjenta. Wsparcie oferowane w projekcie jest dostosowane do indywidualnych potrzeb, potencjału i osobistych preferencji odbiorców tych usług (zwłaszcza w przypadku osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i osób z niepełnosprawnościami). Ponadto wsparcie jest dopasowane dla osób wykluczonych komunikacyjnie. Kwalifikowanie i odpłatność za usługi odbywać się będzie w oparciu o ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz uchwałę rady gminy w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia z opłat jak również trybu ich pobierania. Przyznanie usługi wymaga wydania decyzji administracyjnej;

- 5) asystentura osób niepełnosprawnych - realizacja usługi od I/2025r. W ramach zadania zaplanowano koszty zatrudnienia 1 asystenta dla 5 osób dorosłych z niepełnosprawnością (z orzeczoną umiarkowaną bądź znaczną stopniem niepełnosprawności, z zaburzeniami psychicznymi lub upośledzeniem umysłowym) w wymiarze 30 h usług na osobę, tj. 150 h usług m-cznie. Koszt zlecenia zadania to 40 zł za 1 h usługi asystenta. Okres realizacji zadania od 01.01.2025 r. do 31.12.2026 r. Koszt realizacji zadania: 144 000,00 zł (150 h x 40 zł x 24 m-ce). Usługa zostanie zlecona podmiotowi PES. Wnioskodawca zapewnia, iż zakres działań zaplanowanych w ramach zadania oraz kwalifikacje i doświadczenie osoby odpowiedzialnej za świadczenie usługi asystenckiej będzie zgodne z Załącznikiem 7 do Regulaminu wyboru projektów (minimalne wymagania świadczenia usług społecznych w społeczności lokalnej). Wsparcie w ramach projektu nie spowoduje zmniejszenia dotychczasowego finansowania usług asystenckich przez beneficjenta. Wsparcie ofertowe w projekcie jest dostosowane do indywidualnych potrzeb, potencjału i osobistych preferencji odbiorców tych usług (zwłaszcza w przypadku osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i osób z niepełnosprawnościami). Ponadto wsparcie jest dopasowane dla osób wykluczonych komunikacyjnie;
- 6) mieszkania wspomagane dla 3 osób powracających z DPS usługa realizowana od VII/2024r Mieszkania wspomagane dla 3 osób powracających z DPS. Usługa w formie zapewnienia schronienia wraz ze wsparciem treningowym i opiekuńczym. Czas trwania 30 m-cy. Zatrudnienie opiekuna w wymiarze 1/1 etatu jako osoby wspomagającej osoby powracające z DPS -forma pracy trening umiejętności społecznych, usługi wspierające pobyt i aktywność mieszkańca. Działania zaplanowane w ramach mieszkań wspomaganych są zgodnie z Załącznikiem 7 do Regulaminu wyboru projektów (Minimalne wymagania świadczenia usług społecznych w społeczności lokalnej). Mieszkania zostaną zgłoszone do rejestru wojewody. W mieszkaniach zachowany będzie standard określony w nowym rozporządzeniu ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego obowiązującego na czas realizacji wsparcia, w tym w zakresie infrastruktury, liczby godzin opieki, liczby miejsc w mieszkaniach;
- 7) usługi taksówki społecznej- realizacja usługi od I/2025r. W wyniku rozeznania poziomu dostępności usługi na obszarze realizacji projektu nie zidentyfikowano tego rodzaju usługi. Mieszkańcy gminy zgłaszają chęć

udziału w korzystaniu z tego rodzaju wsparcia gdyż na terenie gminy nie ma komunikacji publicznej oprócz autobusów szkolnych dowożących dzieci do szkół. Nie istnieje zatem żadna dostępność tego rodzaju usługi. Zakup busa ze środków PFRON jest znacznie utrudniony. Wsparcie będzie świadczone dla 30 osób, w okresie od 01.01.2025 do 31.12.2026 (24 m-ce), tj. 730 dni x 8h dziennie - łącznie 5 840 h usług. Usługa obejmować będzie transport osoby potrzebującej wsparcia z miejsca zamieszkania do wskazanego miejsca zgodnie z celami projektu. Szczegółowe zasady skorzystania z usługi oraz odpłatności za usługi zostaną określone w regulaminie korzystania z usługi wprowadzonym zarządzeniem Dyrektora Centrum Usług Społecznych w Gminie Golub-Dobrzyń. Przyznanie usługi nie wymaga wydania decyzji administracyjnej.

Rozdział 6.

Dane osobowe niezbędne do kwalifikowania osób zainteresowanych do korzystania z usług społecznych określonych w programie

Dane osobowe niezbędne do kwalifikowania uczestników przetwarzane będą przez Centrum Usług Społecznych w Gminie Golub-Dobrzyń i podmioty uprawnione na zasadach wynikających z przepisów prawa i polityki bezpieczeństwa informacji Centrum Usług Społecznych w Gminie Golub-Dobrzyń oraz umowy o dofinansowanie projektu „Centrum Usług Społecznych w Gminie Golub-Dobrzyń zawartą z Województwem Kujawsko-Pomorskim.

Rozdział 7.

Organizacja programu w tym etapy jego realizacji

1. Za organizację Programu będzie odpowiedzialne Centrum Usług Społecznych w Gminie Golub-Dobrzyń.

2. Do zadań realizowanych przez Centrum należy:

- 1) upowszechnianie informacji o ofercie usług społecznych;
- 2) kwalifikowanie uczestników programu;
- 3) opracowywanie i monitorowanie realizacji indywidualnych planów usług społecznych;
- 4) koordynowanie realizacji usług społecznych;
- 5) wyłanianie wykonawców usług społecznych oraz monitorowanie sposobu ich realizacji.

3. Etapy realizacji programu:

- 1) zakwalifikowanie uczestników programu;
- 2) realizacja usług społecznych zgodnie z założeniami programu;
- 3) zlecenie usług wynikających z Programu do realizacji podmiotom zewnętrznym;
- 4) monitorowanie poziomu realizacji usług społecznych;
- 5) ewaluacja usług;
- 6) sprawozdawczość.

Rozdział 8.

Sposób monitorowania i oceny programu oraz mierniki efektywności jego realizacji

Program monitorowany będzie na bieżąco przez pracowników Centrum Usług Społecznych w Gminie Golub-Dobrzyń poprzez bieżącą kontrolę realizowanych usług we współpracy z osobą otrzymującą wsparcie.

Po zakończeniu realizacji Programu w terminie do 4 miesięcy Centrum Usług Społecznych w Gminie Golub-Dobrzyń sporządzi informacje z realizacji Programu Usług Społecznych, która zostanie udostępniona na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Gminy Golub-Dobrzyń oraz na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Centrum Usług Społecznych w Gminie Golub-Dobrzyń.

Rozdział 9.

Budżet programu oraz źródła jego finansowania

Budżet na realizację Programu Usług Społecznych w Gminie Golub-Dobrzyń na lata 2024-2026 wyniesie 7 160 308,10 zł z czego dofinansowanie UE wynosi 6 788 058,10 zł. Są to środki przewidziane na realizację usług w ramach projektu „Centrum Usług Społecznych w Gminie Golub-Dobrzyń realizowanego w ramach

programu Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027 współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Priorytet : 8. Fundusze Europejskie na wsparcie w obszarze rynku pracy, edukacji i włączenia społecznego, Działanie: FEKP.08.24.

Fundusze Europejskie
dla Kujaw i Pomorza

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Załącznik Nr 2 do uchwały Nr XIX. .2025

Samorząd Województwa

Rady Gminy Golub-Dobrzyń

z dnia 4 czerwca 2025 r.

Diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych na terenie Gminy Golub-Dobrzyń

Golub-Dobrzyń 2025

SPIS TREŚCI

Wstęp	2
Procedury metodologiczne	3
Spotkania konsultacyjne	3
Ankieta diagnostyczna	4
Analiza Danych Zastanych	4
Uwarunkowania geograficzno-przyrodnicze	4
Uwarunkowania demograficzne	6
Pomoc społeczna, polityka prorodzinna, wsparcie rodziny, wsparcie pieczy zastępczej	8
Wsparcie osób z niepełnosprawnościami	15
Przeciwdziałanie bezrobociu	17
Promocja i ochrona zdrowia	19
Edukacja	20
Kultura	22
Kultura fizyczna	23
Aktywność obywatelska	24
Mieszkalnictwo	27
Analiza badań ilościowych i jakościowych	27
Ankieta diagnostyczna	27
Spotkania konsultacyjne	40
Wnioski i rekomendacje	46
Bibliografia:	57
Załącznik Nr 1 Kwestionariusz ankiety	58

WSTĘP

Centrum Usług Społecznych (CUS) to instytucja powołana w celu kompleksowego wsparcia mieszkańców w obszarze usług społecznych, integrująca i koordynująca działania pomocowe oraz inicjatywy mające na celu poprawę jakości życia społeczności lokalnych. Działalność CUS opiera się na założeniach ustawy z dnia 19 lipca 2019 roku o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz.U. 2019 poz. 1818). Jest to nowoczesna forma organizacji pomocy społecznej, która zastępuje dotychczasowe Ośrodki Pomocy Społecznej, poszerzając zakres działań o nowe, dostosowane do potrzeb mieszkańców usługi.

Podstawowym celem CUS jest wspieranie osób i rodzin w przezwyciężaniu trudności życiowych poprzez zapewnienie dostępu do szerokiego wachlarza usług, w tym pomocy społecznej, zdrowotnej, edukacyjnej i zawodowej. Centrum realizuje swoje zadania poprzez organizowanie i koordynowanie usług, współpracę z innymi instytucjami publicznymi oraz organizacjami pozarządowymi, a także inicjowanie lokalnych programów wsparcia.

Diagnoza społeczna, która stanowi podstawę planowania działań CUS, ma na celu określenie kluczowych problemów i potrzeb społeczności lokalnej. Jest to proces zbierania i analizy danych, który umożliwia skuteczne dostosowanie usług do zmieniających się warunków życia mieszkańców oraz podejmowanie działań prewencyjnych. W diagnozie uwzględniane są m.in. kwestie demograficzne, zdrowotne oraz sytuacja rodzin i osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.

Podstawy prawne funkcjonowania CUS opierają się nie tylko na wspomnianej ustawie, ale także na aktach prawnych regulujących działania w obszarze pomocy społecznej, polityki senioralnej, wsparcia rodzin i osób z niepełnosprawnościami. Współdziałanie z administracją samorządową, placówkami zdrowia, edukacji i organizacjami pozarządowymi pozwala na holistyczne podejście do problemów społecznych i efektywne ich rozwiązywanie.

Diagnoza społeczna jest kluczowym narzędziem w pracy CUS, ponieważ umożliwia nie tylko identyfikację aktualnych wyzwań, ale również prognozowanie przyszłych potrzeb i trendów w zakresie usług społecznych. Stanowi fundament dla opracowania strategii działania, programów pomocowych oraz inicjatyw skierowanych do najbardziej potrzebujących grup społecznych. W ten sposób CUS przyczynia się do budowania silnej, zintegrowanej i solidarnie wspierającej się społeczności lokalnej.

PROCEDURY METODOLOGICZNE

W celu zdiagnozowania potrzeb i potencjałów lokalnej społeczności gminy Golub-Dobrzyń w zakresie usług społecznych przeprowadzono dwuskładnikową analizę w oparciu o:

- 1) dane zastane,
- 2) wyniki badań ilościowych i jakościowych przeprowadzonych na potrzeby niniejszego opracowania w ramach konsultacji społecznych (ankiety diagnostyczne i spotkania konsultacyjne).

W początkowej fazie badania, aby zrozumieć sytuację i zebrać podstawowe informacje, zastosowano metodę analizy danych zastanych. Polegała ona na przeglądzie i połączeniu dostępnych materiałów, które dotyczyły tematu badania. Wykorzystano do tego statystyki z publikatorów GUS, Banku danych lokalnych, Informatorów PUP, dokumentów udostępnionych przez CUS oraz innych dokumentów zawierających dane diagnostyczne dotyczące gminy. Dodatkowo, przejrano informacje na stronach internetowych gminy oraz w mediach społecznościowych. Ta część badania miała charakter przygotowawczy i dostarczyła ogólnego obrazu sytuacji, co pomogło w opracowaniu odpowiednich narzędzi badawczych. Zebrano także informacje o infrastrukturze społecznej gminy, w tym o placówkach i usługach społecznych dostępnych dla mieszkańców.

Kolejnym etapem badania były spotkania konsultacyjne, których celem było zidentyfikowanie potencjałów obszaru i potrzeb mieszkańców w zakresie usług społecznych. U podstaw badania leżało przekonanie, że to właśnie potencjały stanowią punkt wyjścia do myślenia strategicznego o rozwoju usług dla społeczności lokalnej. Aby wyznaczać kierunki rozwoju lokalnego, niezbędne jest rozpoznanie społecznych, kulturowych, gospodarczych zasobów i wewnętrznych uwarunkowań danej społeczności. Analizę potrzeb i potencjałów nakierowano na zagadnienia dotyczące demografii, rynku pracy i bezrobocia, problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem problemów ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz obszaru edukacji.

SPOTKANIA KONSULTACYJNE

Zorganizowano 3 spotkania z przedstawicielami lokalnej społeczności. W każdym spotkaniu uczestniczyli inni przedstawiciele grup społecznych: dzieci i młodzież, seniorzy oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych. Wszystkie spotkania były prowadzone według tego samego schematu, w trakcie każdego z nich wykorzystano następujące metody:

- **zogniskowany wywiad grupowy**, czyli dyskusję prowadzoną przez moderatora w grupie celowo dobranych osób, skoncentrowaną wokół określonego tematu. Rozmowę ogniskowano przede wszystkim wokół jakości życia w gminie oraz grup społecznych istotnych dla świadczenia usług społecznych. Dyskusja dostarczyła

Zespołowi cennych informacji m.in. potrzebnych do określenia grup docelowych usług a jednocześnie pozwoliła grupie skupić swoje myślenie wokół gminy Golub-Dobrzyń, co było niezbędne do przeprowadzenia kolejnego etapu spotkania, w którym zostały wykorzystane wcześniejsze pomysły.

- **Word Cafe** – metodę tą zastosowano w celu zdefiniowania potencjałów gminy. Jej głównym celem było zidentyfikowanie obszarów, które mogą stanowić bazę do rozwijania usług społecznych. Potencjały diagnozowano w czterech obszarach: zasoby naturalne, zasoby kulturowe, zasoby społeczno-instytucjonalne oraz zasoby materialno-techniczne gminy.
- **burza mózgów** połączona z głosowaniem – zadaniem uczestników było udzielenie odpowiedzi na pytanie prowadzącego „Co zmieniłabyś/ zmieniłbyś w gminie gdybyś mogła/mógł wydać na ten cel 100 milionów?”. Forma wypowiedzi była otwarta, a wszystkie pomysły zapisywane na tablicy. Następnie każdy uczestnik otrzymał możliwość oddania trzech głosów na te idee, którego wg niego są najistotniejsze. W ten sposób powstała lista rankingowa potrzeb mieszkańców. Interesującym wynikiem tej metody było określenie często zupełnie odmiennych potrzeb w poszczególnych grupach interesariuszy.

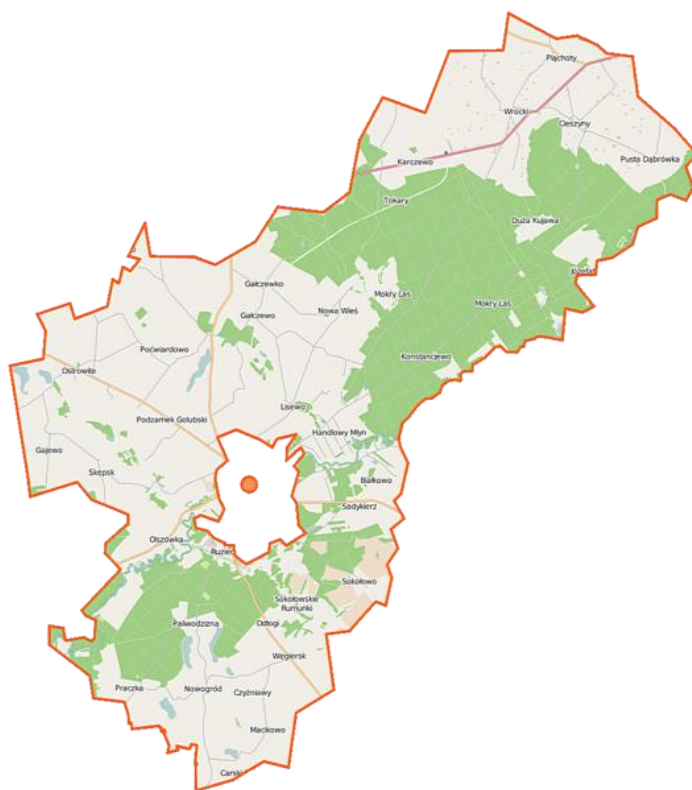
ANKIETA DIAGNOSTYCZNA

Przygotowano kwestionariusz ankiety badającej mocne i słabe strony gminy Golub-Dobrzyń i zamieszkującej go społeczności oraz ich potrzeby. Ankietowanym zadano także pytania dot. m.in. grup społecznych wymagających wsparcia, potrzebę działania na rzecz lokalnej społeczności, miejsc spotkań i rozwoju mieszkańców. W ostatnim otwartym pytaniu: „Co jest głównym problemem w Pana/Pani miejscu zamieszkania?” ankietowani mieli szansę wskazać najważniejsze potrzeby związane z życiem w gminie. Przeprowadzono 92 ankiety.

ANALIZA DANYCH ZASTANYCH

UWARUNKOWANIA GEOGRAFICZNO-PRZYRODNICZE

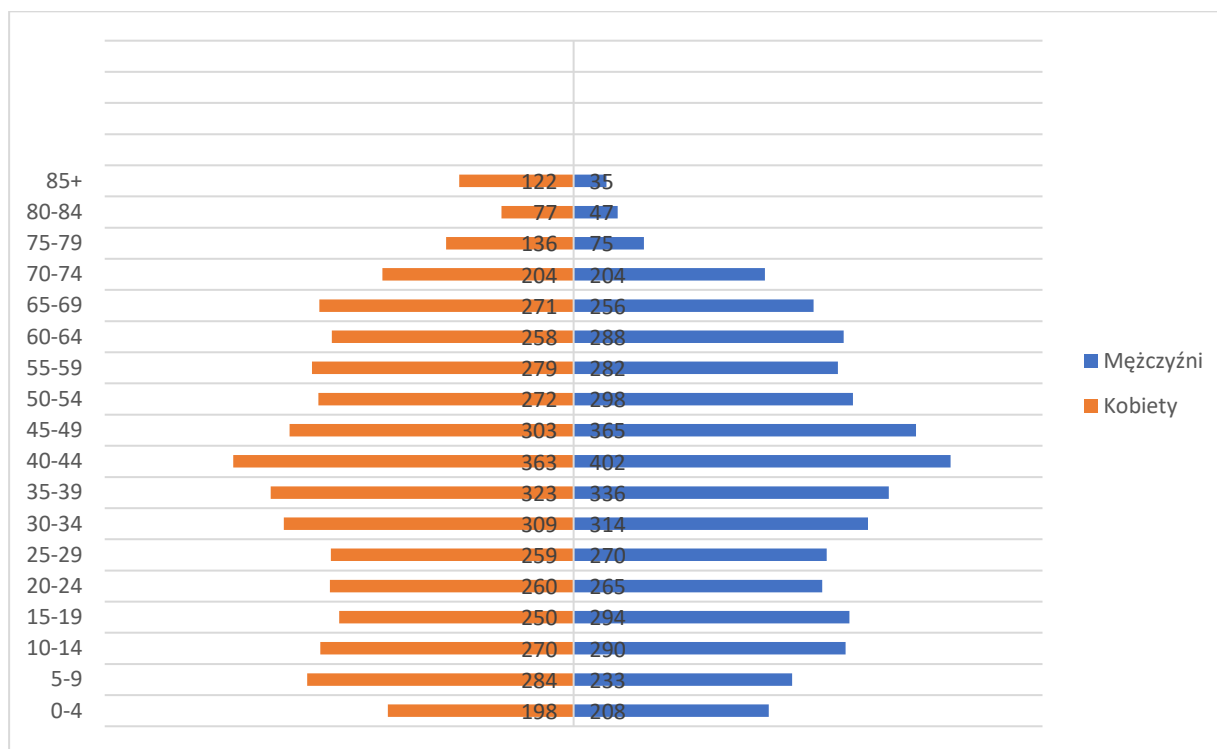
Gmina Golub-Dobrzyń to gmina wiejska położona w województwie kujawsko-pomorskim, w powiecie golubsko-dobrzyńskim, w centralnej części Polski. Leży na Pogórzu Chełmińsko-Dobrzyńskim, które jest częścią Pojezierza Chełmińsko-Dobrzyńskiego, a jej krajobraz kształtuje rzeka Drwęca, stanowiąca naturalną granicę między Ziemią Dobrzyńską, a Ziemią Chełmińską. Gmina graniczy od północy z gminą Radomin, od wschodu z gminą

Gmina posiada urozmaiconą rzeźbę terenu, z pagórkami, dolinami i jeziorami, które tworzą malownicze krajobrazy. Przez jej teren przepływa rzeka Drwęca, która została objęta takimi formami ochrony przyrody jak park krajobrazowy, Natura 2000 i obszar chronionego krajobrazu. Ponadto w gminie znajduje się jeszcze jeden obszar chronionego krajobrazu jakim jest Torfowiskowo-Jeziorno-Leśny „Zgniłka-Wieczno-Wronie”. Inne formy ochrony przyrody to 14 pomników przyrody i 72 użytki ekologiczne

UWARUNKOWANIA DEMOGRAFICZNE

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, na dzień 31 czerwca 2024 r. w gminie Golub-Dobrzyń było zameldowanych 8878 osób, w tym 4460 kobiet i 4418 mężczyzn. Wskaźnik feminizacji dla obszaru wynosi 99. Strukturę wiekową tego społeczeństwa z uwzględnieniem płci przedstawia zamieszczona poniżej piramida wieku.

Wykres 1 Piramida wieku mieszkańców Gminy Golub-Dobrzyń. Stan na 31 grudnia 2023r. Opracowanie własne. Źródło: Bank Danych Lokalnych

W przeciwieństwie do większości gmin wiejskich, w gminie Golub-Dobrzyń obserwowany jest wzrost liczby ludności. W okresie od 2011 r. liczba mieszkańców gminy wzrosła o 6,5% czyli o 553 osoby.

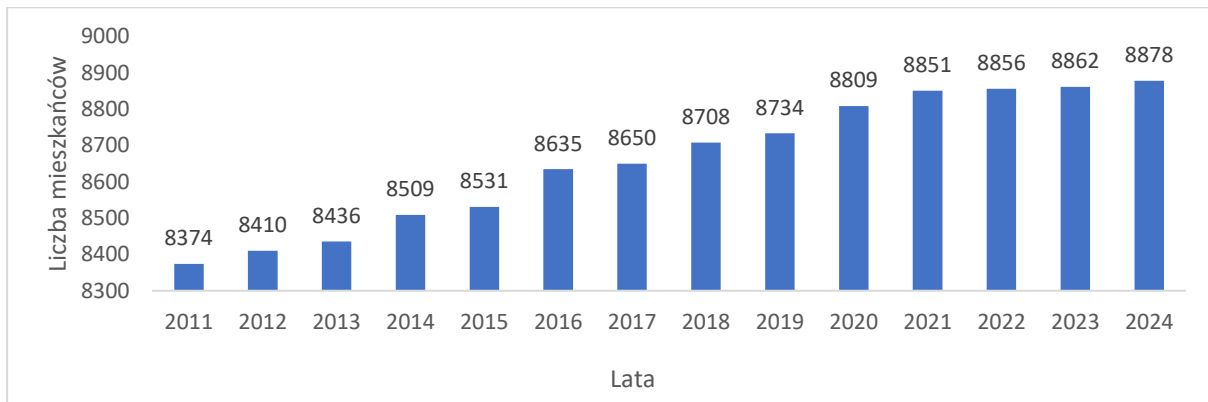

Tabela 1 Liczba mieszkańców gminy Golub-Dobrzyń w latach 2011-2024. Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Warto zauważyć, iż liczba mieszkańców gminy wzrasta pomimo utrzymującego się od 2020 roku ujemnemu przyrostowi naturalnemu, którego wskaźnik w 2023 r. wynosił -16. W praktyce oznacza to, że na każde 1000 mieszkańców gminy przypada przyrost naturalny na poziomie -1,81. W 2023 roku w gminie urodziły się 64 dzieci, w tym 40 chłopców i 24 dziewczynki. W tym samym czasie zmarło 80 osób – 52 mężczyzn i 28 kobiet. Wzrost liczby mieszkańców tego obszaru jest efektem migracji ludności. W szczególności obserwuje się trend przeprowadzania się ludzi z miast na obszary wiejskie, co wynika z położenia gminy, która okala miasto Golub-Dobrzyń. Mieszkańcy miast coraz częściej poszukują spokojniejszego trybu życia, bliższego natury, z dala od hałasu i zatłoczenia oraz własnego domu.

Na podstawie dostępnych danych z GUS sięgających 2019 roku można stwierdzić, że społeczeństwo gminy jest społeczeństwem starzejącym się. Zauważalny jest wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym w strukturze społecznej oraz spadek liczby osób w wieku produkcyjnym. W chwili obecnej pomimo, iż trend jest stały, to jednak różnice w liczbie mieszkańców w określonych grupach wiekowych są niewielkie. Jest to prawdopodobnie efekt migracji, która równoważy skład wiekowy społeczności gminy, uzupełniając ją o osoby w wieku przed- i produkcyjnym. Grupa osób w wieku nieprodukcyjnym w porównaniu do województwa kujawsko-pomorskiego kształtuje się na dużo niższym poziomie. Liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym dla gminy wynosi 64,6, natomiast dla województwa 71,6 i kraju 71,2. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi jest równy 24 i jest on relatywnie niski w porównaniu do Polski gdzie wynosił 30,9. Jest to wynik pozytywny dla gminy, gdyż oznacza, że jej populacja pomimo wzrostu liczy osób starszych wciąż jest populacją młodą, co jest atutem dla lokalnej gospodarki. Jednakże konieczne jest przygotowanie się na przyszłe wyzwania demograficzne, zwłaszcza w kontekście starzenia się społeczności i zapewnienia odpowiedniego wsparcia dla seniorów.

Rok	Wiek przedprodukcyjny	Wiek produkcyjny	Wiek poprodukcyjny
2019	18,1 %	60,0 %	21,9 %
2020	18,4 %	59,4 %	22,2 %
2021	18,4 %	59,1 %	22,5 %
2022	18,4 %	58,7 %	22,9 %
2023	18,2 %	58,4 %	23,3 %

Tabela 2 Podział mieszkańców Gminy Golub-Dobrzyń wg ekonomicznych grup wieku w latach 2019-2023. Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

POMOC SPOŁECZNA, POLITYKA PRORODZINNA, WSPARCIE RODZINY, WSPARCIE PIECZY ZASTĘPCZEJ

Główną instytucją odpowiedzialną za pomoc społeczną na terenie gminy Golub-Dobrzyń jest Centrum Usług Społecznych. Zajmuje się ono kompleksowym wsparciem rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, pomagając im zaspokajać podstawowe potrzeby i zapewniając warunki godnego życia. Każda osoba lub rodzina, która nie jest w stanie samodzielnie rozwiązać swoich problemów, może zgłosić się do CUS po pomoc. Udzielane wsparcie przysługuje osobom i rodzinom spełniającym określone kryteria zawarte w przepisach prawa. Pomoc ta może mieć formę zarówno świadczeń pieniężnych, jak i usług niepieniężnych.

Polityka rodzinna to zbiór działań i instrumentów stosowanych przez państwo, organizacje pozarządowe oraz inne podmioty w celu wspierania i ochrony rodziny oraz poprawy warunków życia jej członków.

Jej głównym celem jest stworzenie warunków sprzyjających zakładaniu i funkcjonowaniu rodzin, a także zapewnienie im odpowiednich warunków materialnych, społecznych i kulturowych. Polityka rodzinna może obejmować różnorodne obszary, takie jak:

- wsparcie finansowe np. świadczenia rodzinne (800+, zasiłki rodzinne), ulgi podatkowe dla rodzin, programy mieszkaniowe;
- wsparcie w godzeniu życia zawodowego i rodzinnego poprzez dostęp do żłobków, przedszkoli, elastyczne formy zatrudnienia, urlopy rodzicielskie,
- wsparcie społeczne np. pomoc rodzinom w trudnej sytuacji, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, wsparcie dla rodzin wielodzietnych i niepełnosprawnych;
- edukację i poradnictwo rodzinne poprzez programy edukacyjne dla rodziców, poradnie rodzinne, wsparcie psychologiczne.

Działania polityki prorodzinnej mają na celu zachęcanie do posiadania dzieci i wspieranie rodzicielstwa.

W 2023 roku mieszkańcy Gminy Golub-Dobrzyń zdecydowali się na zawarcie 37 małżeństw, co przekłada się na 4,18 małżeństw na każde 1000 osób. Ta liczba jest nieco wyższa w porównaniu z ogólną wartością dla województwa kujawsko-pomorskiego (3,77) oraz średnią krajową (3,87) i może wynikać z wysokiej liczby osób w wieku produkcyjnym w grupie mieszkańców.

Współczynnik dzietności ogólnej w gminie w 2021 roku wynosił 1,19 i był niższy niż w województwie kujawsko-pomorskim i w kraju.

Na koniec 2023 roku w gminie mieszkało 214 dzieci do lat 3. 5,6 % z nich było zapisanych do gminnego żłobka. Gmina jest organem prowadzącym dla 1 placówki znajdującej się w miejscowości Ostrowite, w której jest tylko 12 miejsc dla dzieci. Dzieci, które nie zostały zakwalifikowane do przyjęcia do placówki oczekują na liście rezerwowej,

Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2021 roku w gminie Golub-Dobrzyń funkcjonowało 2058 gospodarstw rodzinnych, w tym:

- 1335 jednorodzinnych,
- 346 dwurodzinnych,
- 95 trzy i więcej rodzin,
- 201 nierodzinne 1-osobowe,
- 81 nierodzinne wieloosobowe.

W gminie zamieszkiwało łącznie 2369 rodzin w tym:

- 512 rodzin bez dzieci,
- 889 rodzin z 1 dzieckiem,
- 701 rodzin z 2 dzieci,
- 207 rodzin z 3 dzieci,
- 60 rodzin z 4 i więcej dziećmi.

Najwięcej rodzin, bo aż 37% posiada tylko 1 dziecko, rodziny z dwójką dzieci stanowią niespełna 30% wszystkich rodzin.

Rodziny te można też podzielić też w inny sposób:

- 465 małżeństw bez dzieci,
- 1225 małżeństw z dziećmi,
- 47 związki nieformalne bez dzieci,
- 134 związki formalne z dziećmi,
- 428 matek z dziećmi,

- 70 ojców z dziećmi.

W ramach wsparcia środowiskowego dla rodzin z dziećmi, pracownicy CUS w 2024 roku prowadzili szereg interwencji i działań, mających na celu pomoc w przezwyciężaniu trudności i poprawę funkcjonowania rodzin. Działania te obejmowały identyfikację rodzin w kryzysie, analizę ich sytuacji, przeciwdziałanie marginalizacji poprzez edukację i wzmacnianie rodziny, rozwijanie kompetencji rodzicielskich, a także monitorowanie sytuacji dzieci. Rodziny z dziećmi w ramach Centrum Wsparcia Rodziny mogły liczyć na wsparcie w postaci:

- konsultacji i poradnictwa w różnych kwestiach,
- dostępu do specjalistycznych usług dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi,
- pomocy prawnej, ze szczególnym uwzględnieniem spraw rodzinnych,
- różnorodnej pomocy materialnej,
- działań interwencyjnych, w tym wsparcia asystenta rodziny.

Realizacja powyższych działań była możliwa dzięki współpracy z jednostkami administracji publicznej na różnych szczeblach, organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz dzieci i rodziny oraz innymi ekspertami w tej dziedzinie. Ponadto 5 rodzinom przydzielono asystenta rodziny, którego celem było nauczenie rodziny samodzielnego radzenia sobie z problemami, które zagrażają dzieciom. Dzieci z rodzin, które pomimo wsparcia nie były w stanie zapewnić odpowiedniej opieki, były kierowane do pieczy zastępczej. W 2024 roku 9 dzieci z terenu gminy przebywało w pieczy zastępczej natomiast 2 w placówkach. Liczba dzieci w ciągu roku nie uległa zmianie. 2 osoby, które po uzyskaniu pełnoletności w latach wcześniejszych opuściły placówkę opiekuńczo-wychowawczą i/lub rodzinę zastępczą uczestniczą w programach usamodzielniania. W ciągu najbliższych 5 lat kolejne 4 osoby nabędą prawo do dołączenia do tego programu. CUS prowadzi również działania profilaktyczne mających na celu ograniczenie liczby dzieci w pieczy zastępczej, którymi objęte są 2 rodziny oraz poradnictwo pedagogiczne i psychologiczne w celu wzmocnienia kompetencji rodzicielskich, poprawy relacji rodzic–dziecko, wsparcia rozwoju dziecka, w którym uczestniczyło 9 osób. Dzieci z niepełnosprawnościami i ich rodziny miały dostęp do usług terapeutycznych, takich jak rehabilitacja ruchowa, logopedia, psychoterapia czy pedagogika. W 2024 roku 12 dzieci z zaburzeniami psychicznymi, w tym głównie dzieci z autyzmem, korzystało ze specjalistycznej opieki. Rodzinom z dziećmi zaoferowano także pomoc materialną w różnych formach, w tym zasiłki (38 rodzin), dofinansowanie posiłków (115 rodzin), wsparcie żywnościowe (89 rodzin) oraz stypendia szkolne 24 rodziny.

Liczba rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi na 1 tys. mieszkańców w 2023 roku wynosiła 1,24, co łącznie w gminie stanowi 29 rodzin. W tym samym roku średnio miesięcznie w gminie 54,58 osoby pobierało świadczenia alimentacyjne.

1978 mieszkańców gminy posiada Kartę Dużej Rodziny, co stanowi 22% mieszkańców. Karta Dużej Rodziny przysługuje rodzinom wielodzietnym, w której rodzic (rodzice) lub małżonek

rodzica mają lub mieli na utrzymaniu łącznie co najmniej troje dzieci bez względu na ich wiek.

Zgodnie z danymi opublikowanym na stronie Banku Danych Lokalnych w 2023 roku ze środowiskowej pomocy społecznej w Gminie Golub-Dobrzyń korzystało 158 gospodarstw domowych, w tym 398 osób, a liczba ta na przestrzeni ostatnich 5 lat zmalała aż o 183 osoby.

Rok	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej	581	486	429	406	398

Tabela 3 Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w latach 2019-2023 w Gminie Golub-Dobrzyń. Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Wg raportu CUS z materialnej pomocy Centrum Usług Społecznych w gminie Golub Dobrzyń w 2024 roku skorzystało 209 rodzin. Przyczyny z których rodziny były zmuszone skorzystać z pomocy oraz porównanie z latami wcześniejszymi przedstawia poniższa tabela.

Powód trudnej sytuacji życiowej	2022		2023		2024	
	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w rodzinach
Korzystający z pomocy materialnej ogółem w tym:	167	464	299	590	209	574
Ubóstwo	119	298	111	206	4	6
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0
Bezdomność	1	1	1	1	2	4
Bezrobocie	75	242	96	229	19	321
Niepełnosprawność	76	146	43	48	36	68

**DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH NA
TERENIE GMINIE GOLUB-DOBRZYŃ**

Długotrwała lub ciężka	100	197	32	57	24	46
Bezradność w sprawach opiek.-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	27	93	9	30	11	37
w tym: rodziny niepełne	23	72	2	8	7	19
Przemoc w rodzinie	4	21	7	22	2	13
Alkoholizm	0	0	2	9	0	0
Narkomania	2	5	1	1	3	12
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	0	0	0	0	0	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa	0	0	1	1	0	0
Zdarzenie losowe	7	19	5	21	8	43
	4	1	3	6	2	4

Tabela 4 Przyczyny korzystania z materialnej pomocy społecznej przez rodziny w gminie Golub-Dobrzyń. Źródło: Sprawozdanie z działalności centrum usług społecznych w gminie Golub – Dobrzyń za 2024 rok.

Najczęstszymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej są niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba oraz bezrobocie, jednak warto zauważyć, że z każdym rokiem liczba rodzin, które wymagają wsparcia z tego powodu na przestrzeni lat maleje. Narastającym problemem jest alkoholizm, z którego przyczyny wsparciem materialnym zostało objęte 12 osób. O problemie alkoholizmu często też wspominali ankietowani mieszkańcy.

Kolejnym szczególnym problemem społecznym który nie omija rodzin w gminie jest przemoc w rodzinach. Skalę zjawiska i liczbę podmiotów zakładających „Niebieską Kartę” w gminie Golub-Dobrzyń w latach 2022-2024 przedstawia poniższa tabela. Według tych danych najczęściej zakładane są one przez policję, a w dużo mniejszym stopniu przez oświatę i GOPS. Liczba kart założonych w 2024 roku jest wyższa niż w latach poprzednich.

Liczba założonych Niebieskich Kart (NK) przez:	2022	2023	2024
Policję	18	16	17
GOPS	0	0	3
Oświatę	1	0	2
Służbę Zdrowia	0	0	0
Gminną Komisję ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0	0	0
RAZEM założonych NK:	19	16	22

Tabela 5 Liczba "Niebieskich kart" założona w gminie Golub-Dobrzyń. Źródło: Sprawozdanie z działalności centrum usług społecznych w gminie Golub – Dobrzyń za 2024 rok.

Przy CUS funkcjonuje 10-osobowy zespół interdyscyplinarny. Zespół ten, poprzez grupy robocze, zajmuje się pomocą rodzinom dotkniętym przemocą poprzez opracowanie indywidualnych planów wsparcia dla danej rodziny. W 2024 roku zespół zebrał się 6 razy, a grupy robocze odbyły łącznie 108 spotkań. W ich trakcie ustalano i wdrażano kompleksowe plany pomocy dla ofiar przemocy, obejmujące wsparcie psychologiczne, prawne, finansowe i edukacyjne. Członkowie grup roboczych prowadzą również rozmowy edukacyjne ze sprawcami przemocy, a w razie potrzeby inicjują działania mające na celu odizolowanie sprawców od ofiar, a nawet kierują sprawy do sądu.

Osoby doświadczające przemocy domowej mogą też skorzystać z bezpłatnych porad psychologa, który dyżuruje dwa razy w miesiącu. Sprawcy przemocy, u których przyczyną jest uzależnienie, mogą liczyć na pomoc terapeuty uzależnień, również dyżurującego dwa razy w miesiącu. W 2024 roku z porad skorzystało łącznie 30 osób.

Mieszkańcy gminy mają także dostęp do poradnictwa telefonicznego „Niebieska Linia”, której działalność gmina współfinansuje od 2016 roku, przekazując na ten cel ponad 400 zł rocznie, na podstawie porozumienia z Wojewodą Kujawsko-Pomorskim.

Usługi społeczne, z których korzystały rodziny w gminie w 2024 r. to:

- zasiłki stałe - 46 osób,
- zasiłki okresowe - 29 rodzin,
- ubezpieczenie społeczne i zdrowotne przy świadczeniach rodzinnych,
- zasiłki celowe zasiłki na zakup żywności w ramach programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu” – 89 rodzin z dziećmi,

- zasiłki celowe na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną - 3 osoby,
- posiłki dla dzieci i młodzieży w szkołach,
- usługi opiekuńcze zwykłe,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi - 12 osób w 10 rodzinach,
- usługi asystenta rodziny - 5 rodzin,
- odpłatność gminy za pobyt w DPS – 10 osób,
- opłaty za pobyt w schroniskach mieszkańców gminy - 3 osoby,
- odpłatność gminy za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych i domach dziecka - 9 dzieci,
- pomoc dla seniorów na zmniejszenie wydatków na leki - 4 osoby samotne oraz 1 rodzina
- wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd - 4 osoby za 6 dzieci

W trudnej sytuacji życiowej często znajdują się osoby w wieku powyżej 60. roku życia, z uwagi na starzenie się, pogarszający stan zdrowia i mniejsze dochody po zakończeniu pracy zawodowej. CUS oferuje im oraz osobom niepełnosprawnym szereg działań wspierających takich jak zapewnienie usług opiekuńczych w ich domach, kierowanie do domów pomocy społecznej, współfinansowanie pobytu osób wymagających całodobowej opieki, wsparcie materialne w formie zasiłków i żywności, oraz pomoc w uzyskaniu świadczeń i korzystaniu z lokalnych usług środowiskowych (np. Dzienny Dom Pobytu, Klub Seniora). Dodatkowo, realizowane są wizyty i monitorowanie sytuacji osób starszych, szczególnie samotnych, oraz podejmowane są działania interwencyjne w razie potrzeby.

W 2024 roku z usług opiekuńczych skorzystało 8 osób, a współfinansowano pobyt 10 osób w domach pomocy społecznej, w tym jedno dziecko. Koszty utrzymania takich osób wynoszą od 6 do 7 tys. zł miesięcznie. Program wsparcia materialnego dla seniorów i osób niepełnosprawnych, który zaczął funkcjonować w 2018 roku, pomaga w zakupie leków i w 2024 roku korzystały z niego 4 osoby samotne oraz jedna rodzina. Ponadto, osoby starsze i niepełnosprawne regularnie korzystają z Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa, a w 2024 roku z tej formy pomocy skorzystało 102 seniorów i osób niepełnosprawnych. Gmina kontynuuje również realizację programu „Korpus Wsparcia Seniorów” i w ramach programu „Opieka na odległość” oferuje seniorom opaski bezpieczeństwa i całodobową opiekę na odległość. W 2024 roku z tej formy wsparcia skorzystało 31 seniorów. W sumie, w 2024 roku ponad 260 osób starszych i niepełnosprawnych otrzymało pomoc w różnych formach.

Na terenie gminy funkcjonuje też Dzienny Dom Pobytu w Grodnie dla osób niesamodzielnych ze względu na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność, wymagających opieki lub wsparcia w związku z niemożnością samodzielnego wykonywania co najmniej jednej z podstawowych czynności dnia codziennego. Placówka posiada 22 miejsca w ramach DDP oraz 2 w

środowisku domowym. Placówka prowadzona jest przez podmiot prywatny. Jest czynna w dni robocze od 8 do 16. W swojej podstawowej ofercie zapewnia świadczenie opieki nad osobami niesamodzielnym w sposób zindywidualizowany i zgodny z potrzebami, które obejmują:

- opiekę wykwalifikowanych opiekunów - pomoc w rozwinięciu i wzmacnianiu aktywności oraz samodzielności życiowej, poradnictwo,
- grupowe zajęcia terapeutyczne prowadzone za pomocą różnorodnych metod np.: arteterapia, muzykoterapia, biblioterapia i inne,
- dostęp do wydarzeń kulturalnych, rozrywkowych, artystycznych,
- dostęp do aneksu kuchennego (wyposażonego w lodówkę, zmywarę, naczynia kuchenne - możliwość przygotowania posiłku z pomocą opiekuna),
- wyżywienie,
- wypoczynek i relaksację.

W gminie Golub-Dobrzyń znajduje się także 1 mieszkanie wspomagane prowadzone przez CUS z miejscami dla trzech osób powracających z DPS. Usługa ta zapewnia schronienie wraz ze wsparciem treningowym i opiekuńczym.

Innym zadaniem CUS jest też wsparcie osób, które opuściły zakład karny. W perspektywie najbliższych 5 lat 3 osoby będą uprawnione do korzystania z pomocy postpenitencjarnej z tytułu opuszczenia zakładów karnych. Pomoc ta może obejmować m.in. wsparcie finansowe, pomoc w znalezieniu mieszkania lub schronienia, doradztwo zawodowe i pomoc w znalezieniu pracy, wsparcie psychologiczne lub terapeutyczne, udzielanie informacji i pomoc prawną, a także pomoc w uregulowaniu sytuacji rodzinnej i społecznej.

WSPARCIE OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

Niepełnosprawność – stan, który znacząco utrudnia osobie wykonywanie określonych aktywności lub wchodzenie w interakcje z otaczającym ją światem. Niepełnosprawności mogą mieć charakter poznawczy, ogólnorozwojowy, intelektualny, psychiczny, fizyczny, sensoryczny lub mogą być wynikiem interakcji wielu czynników. Niepełnosprawność może występować od urodzenia lub być nabyta w ciągu całego życia danej osoby. W podejściu medycznym osoby z niepełnosprawnościami są postrzegane przez pryzmat ich stanu zdrowia, a celem jest ich adaptacja do istniejących warunków. Model społeczny natomiast widzi niepełnosprawność jako wynik barier otoczenia, dążąc do ich usunięcia, aby umożliwić pełne włączenie społeczne, w tym w obszarze turystyki. Unia Europejska podkreśla, że to bariery środowiskowe częściej ograniczają aktywność społeczną niż same ograniczenia funkcjonalne, co dotyczy zwłaszcza osób potrzebujących pomocy. Niepełnosprawność dotyczy wszystkich środowisk, w tym gminy Golub-Dobrzyń, gdzie w samej tylko grupie wiekowej 0-16 lat w 2024 roku 33 osoby posiadały orzeczenie o niepełnosprawności. Wśród tej grupy

najwięcej było osób z zaburzeniami psychicznymi, zaburzeniami neurologicznymi oraz całościowymi zaburzeniami rozwoju.

Życie osób z niepełnosprawnościami próbuje ułatwić urząd gminy, który pomimo wielu ograniczeń postarał się zapewnić dostępność dla wszystkich. Realizacja zleceń jako niezależny wykonawca. Budynek Urzędu Gminy jest przystosowany do obsługi osób, które mają trudności w poruszaniu się. Przed budynkiem Urzędu Gminy funkcjonuje parking, na którym pierwsze dwa miejsca parkingowe, znajdujące się najbliżej głównego wejścia do budynku, są przeznaczone dla osób niepełnosprawnych. Do wejścia głównego prowadzi podjazd. Drzwi wejściowe do budynku Urzędu Gminy pozwalają na przejazd wózka inwalidzkiego. Istnieje możliwość zapewnienia asysty przez pracowników Urzędu Gminy przy wejściu do budynku po wcześniejszym telefonicznym uzgodnieniu tej kwestii. Ponieważ wszystkie wydziały oraz biura Urzędu Gminy znajdują się na II piętrze. Kwestia załatwienia spraw urzędowych przez osoby niepełnosprawne odbywa się poprzez zgłoszenie takiej potrzeby telefonicznie pracownikowi sekretariatu. Informacja zostaje przekazana do merytorycznego pracownika z danego Wydziału, po czym ów pracownik obsługuje interesanta w wyznaczonym, dogodnym miejscu na parterze budynku. Toaleta, znajdująca się na parterze budynku, jest dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Do budynku i wszystkich jego pomieszczeń można wejść z psem asystującym i psem przewodnikiem. Osoby niesłyszące mogą kontaktować się z Urzędem za pomocą poczty elektronicznej. Nie ma możliwości skorzystania z pomocy tłumacza języka migowego W budynku nie ma zamontowanej pętli indukcyjnej. W gminie znajdują się także takie budynki użyteczności publicznej jak szkoły i biblioteka. Do większości z tych budynków nie ma na wejściu barier architektonicznych dla osób z niepełnosprawnościami, a pomieszczenia na parterze tych budynków są dla nich dostępne. Wszystkie obiekty umożliwiają wejście z psem przewodnikiem. Jedna ze szkół ma przystosowane toalety oraz zapewnia tłumacza języka migowego online. Do osób niepełnosprawnościami zwłaszcza w obrębie narządu ruchu i wzroku nie jest też dostosowana komunikacja publiczna, z której usług korzystają mieszkańcy. Autobusy Kujawsko-Pomorskich Przewozów Autobusowych nie są niskopodłogowe oraz nie nadają komunikatów dźwiękowych o zbliżających się przystankach. Osoby posiadające orzeczenie o stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie traktowane na równi z orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności (KRUS, ZUS) mogą skorzystać z taksówki społecznej, którą to usługę prowadzi CUS. Usługa taksówki społecznej świadczona jest wyłącznie w celu integracji zdrowotnej. Polega na zapewnieniu dojazdu (transport do i z powrotem) z miejsca zamieszkania do placówki medycznej, rehabilitacyjnej, do instytucji (w razie potrzeby) lub miejsca świadczenia usługi zdrowotnej. Po wcześniejszym uzgodnieniu jest możliwość zapewnienia asysty w drodze do/z pojazdu, mieszkania lub miejsca docelowego. CUS prowadzi także wypożyczalnię sprzętu rehabilitacyjnego, z której mogą korzystać mieszkańcy gminy wiejskiej Golub-Dobrzyń zakwalifikowani do korzystania z usług CUS, w tym osoby z niepełnosprawnościami.

PRZECIWDZIAŁANIE BEZROBOCIU

Przeciwdziałanie bezrobociu jest istotnym zagadnieniem w polskim systemie prawnym i wymaga zaangażowania zarówno państwa, jak i samorządów lokalnych, w tym gmin. Jest to kompleksowy proces, który ma na celu zmniejszenie liczby osób bezrobotnych poprzez stworzenie warunków sprzyjających zatrudnieniu oraz rozwój aktywnej polityki rynku pracy. Ważnym wskaźnikiem w ocenie rynku pracy jest stopa bezrobocia rejestrowanego, która jest wyrażonym w procentach stosunkiem liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne w urzędach pracy do liczby ludności aktywnej zawodowo (zasobu siły roboczej danej populacji). W 2023 roku wskaźnik bezrobocia rejestrowanego w gminie Golub-Dobrzyń wynosił 6,6%, co odpowiadało 358 bezrobotnym osobom. Dla porównania w tym samym czasie dla województwa wskaźnik ten wynosił 7,1, a dla Polski 5,1. Analizując wskaźnik w podziale na płeć można zauważyć wyraźne dysproporcje na niekorzyść kobiet, wśród których wartość wskaźnika wynosiła 9,1 % natomiast wśród mężczyzn 4,6%). Relatywnie niski poziom bezrobocia wskazuje na korzystną sytuację na rynku pracy w gminie. Od 2018 roku stopa bezrobocia w gminie znajduje się na zbliżonym poziomie. Jej wahania mieszczą się w zakresie 1,5 punktu procentowego.

Wśród całej grupy osób bezrobotnych warto wyszczególnić osoby bezrobotne, które są w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Do tej grupy należą:

- osoby do 30 r. ż. – 119, w tym 74 kobiet (62%),
- osoby do 25 r.ż. – 64, w tym 32 kobiety (50%)
- osoby długotrwale bezrobotne, czyli pozostające bez pracy przez bardzo długi okres czasu, zazwyczaj definiowany jako co najmniej 12 miesięcy (rok) lub dłużej. Takich osób, było w gminie 231, z czego 70% stanowiły kobiety.
- osoby powyżej 50 r.ż. – 69, w tym 29 kobiety (42%),
- osoby posiadające co najmniej 1 dziecko do 6 r.ż. – 82, w tym 72 kobiety (88%),
- osoby posiadające co najmniej 1 dziecko niepełnosprawne do 18 r.ż. – 0
- osoby niepełnosprawne – 16, w tym 10 kobiet (63%).

Strukturę bezrobocia według wieku w podziale na płeć przedstawia poniższa tabela.

Płeć/wiek	18-24	25-34	35-44	45-54	55-69	60-64
kobiety	32	80	54	42	15	0
mężczyźni	32	27	21	27	24	9

Tabela 6 Podział osób bezrobotnych w gminie Golub-Dobrzyń w podziale na płeć. Źródło: Informacja o lokalnym rynku pracy w 2023r., Powiatowy Urząd Pracy w Golubiu Dobrzyniu

Biorąc pod uwagę powyższe statystyki zauważalna jest gorsza pozycja kobiet na rynku pracy szczególnie wśród młodych kobiet i wychowujących dzieci do 6 r.ż. Świadczy to o barierach utrudniających im pełne życie zawodowe, które mogą wynikać z dyskryminacji, stereotypów dotyczących ról płciowych oraz trudności w godzeniu życia zawodowego z rodzinnym. Te

czynniki często prowadzą do gorszej pozycji kobiet w dostępie do zatrudnienia, a wśród kobiet pracujących do awansu zawodowego.

W 2023 roku Urząd Pracy w Golubiu-Dobrzyniu podjął szereg działań mających na celu aktywizację zawodową mieszkańców gminy wiejskiej Golub-Dobrzyń, w tym w ramach instrumentów wspierających podstawowe usługi rynku pracy:

- zwrotu kosztów przejazdu do pracy lub na staż dla 16 osób,
- jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej dla 10 osób,
- doposażenia stanowisk pracy dla 11 osób,
- dodatki aktywizacyjne dla 36 osób,
- szkolenia i przekwalifikowania dla 2 osób w ramach przeprowadzonych kursów: kurs medycyny – biostymulacja, zabiegi na ciało/usta zaawansowane; operator koparko-ładowarki; spawanie metodą TIG-141. Moduł I,II i III – blachy, rury, stal nierdzewna; prawo jazdy kategorii D, wraz z kwalifikacją uzupełniającą.

Zastosowane zostały także działania aktywizujące skierowane wyłącznie do osób bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy takie jak:

- prace interwencyjne dla 21 osób,
- staże dla 54 osób,
- bon na zasiedlenie dla 6 osób,
- prace społecznie użyteczne dla 20 osób,
- refundacja składek na ubezpieczenie społeczne pracowników przedsiębiorstw ekonomii społecznej dla 1 osoby.

Urząd Pracy prowadził także usługi z zakresu poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej. Poradnictwo i informacja zawodowa to rodzaj działań o charakterze aktywizującym, polegający na udzielaniu osobom bezrobotnym mającym trudności z określeniem swoich predyspozycji zawodowych czy mających kłopoty z odnalezieniem się na rynku pracy pomocy w wyborze odpowiedniego zawodu czy kierunku szkolenia w celu podwyższenia kwalifikacji, a także pomocy z zakresu metod aktywnego poszukiwania pracy. Prowadzone jest nieodpłatnie, realizowane przy użyciu nowoczesnych narzędzi (sprzęt multimedialny) i technik (testy, możliwość skierowania na specjalistyczne badania psychologiczne i lekarskie umożliwiające wydanie opinii o przydatności zawodowej do pracy). W 2023 roku w powiecie golubsko-dobrzyńskim objęto pomocom w ramach poradnictwa zawodowego indywidualnego 151 osób.

PROMOCJA I OCHRONA ZDROWIA

Promocja i ochrona zdrowia to kompleksowe działania mające na celu poprawę stanu zdrowia społeczeństwa poprzez edukację, profilaktykę i tworzenie sprzyjających warunków. Ich głównym celem jest zapobieganie chorobom, wczesne wykrywanie schorzeń oraz kształtowanie zdrowych nawyków, co przyczynia się do zwiększenia długości życia w zdrowiu i poprawy jakości życia mieszkańców. Działania te obejmują kampanie informacyjne, programy profilaktyczne, promowanie zdrowego stylu życia oraz dbanie o środowisko, w którym żyjemy. W Gminie funkcjonuje tylko 1 zakład opieki zdrowotnej i jest to Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej we Wrockach świadczący usługi z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej. Podmiot w 2023 roku udzielił 10 941 porad lekarskich i w porównaniu do roku wcześniejszego było ich o 600 więcej. Trend wzrostowy, co do liczby udzielanych porad jest widoczny od kilku lat. Przyczyny tego zjawiska mogą być różnorodne, obejmując zarówno starzenie się społeczeństwa i związane z tym zwiększone potrzeby zdrowotne osób starszych, jak i rosnącą świadomość zdrowotną społeczeństwa, co skłania do częstszego korzystania z porad lekarskich.

Centrum Usług Społecznych zapewnia usługi wspierające zdrowie takie jak poradnictwo psychologiczne, psychiatryczne i terapię leczenia uzależnień.

Oprócz realizowanych na rzecz mieszkańców gminy ogólnopolskich programów profilaktycznych finansowanych przez NFZ jak np. wczesne wykrywanie raka piersi, czy programów adresowanych do młodzieży realizowanych przez powiatowe stacje sanitarno-epidemiologiczne np. "Trzymaj Formę!" - program edukacyjny o zbilansowanym odżywianiu i aktywności adresowany do dzieci czy „Dopalacze - trzecia strona zjawiska”, w gminie Golub-Dobrzyń były realizowane także takie projekty profilaktyczne jak:

- pikniki rodzinne profilaktyczne realizowane na terenie sołectw,
- działania profilaktyczne dla dzieci ze szkół podstawowych gminy Golub-Dobrzyń finansowane ze środków Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- widowiska artystyczne z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom finansowane ze środków Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Średnie dalsze trwanie życia w województwie kujawsko-pomorskim dla osób zamieszkujących tereny wiejskie wynosi 73,98 lat.

Średnie przeciętne trwanie życia na polskiej wsi dla osób urodzonych w 2023 roku wynosiło 74,18 lat dla mężczyzn oraz 82,07 lat dla kobiet. Dla obszarów wiejskich województwa kujawsko-pomorskiego odpowiednio 73,98 lat i 81,16 lat.

EDUKACJA

Definicja edukacji publicznej odnosi się do procesu kształcenia, wychowania i opieki nad uczniami, realizowanego przez publiczne placówki oświatowe, takie jak szkoły i przedszkola, prowadzone przez jednostki samorządu terytorialnego. Edukacja publiczna ma za zadanie wyrównywanie szans edukacyjnych, poprzez zapewnienie dostępu do edukacji dla wszystkich dzieci, niezależnie od ich pochodzenia. Publiczna edukacja to system, w którym o jej kierunku decydują wszyscy obywatele. Lokalne władze, jak rady miast i gmin, mają kluczowy wpływ na to, jak działają szkoły i przedszkola oraz jakie zasady obowiązują w edukacji na danym terenie. Oprócz tradycyjnej nauki, system ten oferuje opiekę dla najmłodszych, zajęcia dodatkowe, które pomagają dzieciom rozwijać ich pasje i talenty, a także wsparcie psychologiczne i pedagogiczne dla uczniów, w tym indywidualne poradnictwo i pomoc w rozwiązywaniu trudności edukacyjnych. W gminach wiejskich szkoły często stanowią kluczowy czynnik rozwoju społecznego. W gminie Golub-Dobrzyń funkcjonują publiczne przedszkola i szkoły podstawowe.

Publiczne przedszkola:

- Gminne Przedszkole w Ostrowite – 59 przedszkolaków,
- Gminne Przedszkole w Gałczewie – 70 przedszkolaków,
- Gminne Przedszkole w Nowogrodzie – 48 przedszkolaków,
- Gminne Przedszkole we Wrockach – 46 przedszkolaków,
- Publiczny Punkt Przedszkolny „Mały Odkrywca w Lisewie” – 7 uczniów,
- Publiczny Punkt Przedszkolny „Zaczarowana Kraina” w Węgarsku – 17 uczniów,

Pomimo licznych placówek przedszkolnych na terenie gminy nie wszystkie przedszkolaki podczas naboru w 2024 roku zostały zakwalifikowane do przyjęcia. Dla 24 dzieci zabrakło miejsc.

Na terenie gminy znajduje się też jedno Niepubliczne Przedszkole Terapeutyczne „Adaś”, do którego uczęszcza 14 uczniów.

Szkoły podstawowe:

- Szkoła Podstawowa w Lisewie – 60 uczniów,
- Szkoła Podstawowa w Nowogrodzie – 125 uczniów,
- Szkoła Podstawowa w Ostrowitem im. Tadeusza Jędrzycki – 132 uczniów
- Szkoła Podstawowa w Węgarsku im. Józefa Sołtykiewicza – 96 uczniów
- Szkoła Podstawowa we Wrockach – 107 uczniów
- Szkoła Podstawowa w Gałczewie im. Mikołaja Kopernika – 110 uczniów

Na koniec 2023 roku do szkół na terenie gminy uczęszczało 31 dzieci ze specjalnymi potrzebami. W porównaniu do końca 2022 roku jest to wzrost o 10 osób (47,62%) i z dużym prawdopodobieństwem liczba dzieci posiadająca orzeczenia będzie nadal rosła co będzie

dużym wyzwaniem dla szkół, ale także dla gminy i CUS, aby umożliwić tym dzieciom najlepsze warunki edukacji, opieki i wychowania odpowiadające ich możliwościom i potrzebom.

Współczynnik skolaryzacji netto w szkołach podstawowych wynosił zaledwie 63,8, co oznacza, że tylko 63,8% dzieci w odpowiednim wieku szkolnym faktycznie uczęszczało do szkoły podstawowej na terenie gminy. Pozostała grupa dzieci prawdopodobnie jest uczniami szkół w gminach ościennych, co może wynikać z lepszego dojazdu do tych szkół oraz wyższego poziomu i/lub warunków nauczania w szkołach z poza terenu gminy, w związku z czym są one preferowane przez uczniów i rodziców. Współczynnik ten od 5 lat utrzymuje się na podobnym poziomie. Współczynnik skolaryzacji dla dzieci w wieku przedszkolnym (3-6 lat) na koniec 2023 roku wynosił 53.66% i był znacznie niższy o współczynnika krajowego wynoszącego w miastach 115,6%, a na wsi 72,5%.

Po ukończeniu szkoły podstawowej młodzież może kontynuować naukę w pobliskim Golubiu-Dobrzyniu, gdzie znajduje się Liceum Ogólnokształcące, Technikum (kształcące w kierunkach technik architektury krajobrazu, technik ekonomista, technik reklamy, technik rolnik) oraz szkoła branżowa (kształcąca w kierunkach: mechanik pojazdów, kuchar, cukiernik, fryzjer, hydraulik). Ponadto część młodych osób korzysta z oferty edukacyjnej w oddalonej o 30 km Brodnicy, gdzie jest większy wybór szkół.

W poniższej tabeli przedstawiono wyniki uczniów uzyskane podczas egzaminu ósmoklasisty w 2024 roku. W większości przypadków uczniowie Gminy Golub-Dobrzyń wypadli gorzej niż ich rówieśnicy z województwa oraz kraju. Wyjątek stanowi egzamin z matematyki, gdzie uczniowie gminy osiągnęli taki sam średni wynik jak średnia wojewódzka. Wśród gminnych szkół zdecydowanie najlepsze wyniki osiągnęli uczniowie z Wrocek, którzy m.in egzamin z j. polskiego napisali dużo lepiej niż wynosi średnia krajowa. Jednak pomimo to, można stwierdzić, że ogólny poziom nauczania w gminie wymaga poprawy oraz, że istnieją pewne wyzwania w systemie edukacji na tym terenie, nad którymi należy pracować.

Szkoła/jednostka administracyjna	j. polski	matematyka	j.angielski
Kraj	61%	52%	66%
Woj. Kujawsko-Pomorskie	58%	46%	61%
Gmina	55%	46%	53%
Nowogród	53%	37%	54%
Ostrowite	50%	53%	62%
Węgiersk	52%	42%	45%
Wrocki	69%	47%	55%

Tabela 7 Wyniki egzaminów 8-klasisty w 2024 roku wg przedmiotów i jednostek administracyjnych. Źródło: mapa.wyniki.edu.pl

Poza lekcjami dzieci z terenu gminy mogą realizować się podczas zajęć dodatkowych. Przedszkolaki najczęściej uczestniczą w zajęciach rytmiki oraz ruchowych. Dzieci szkolne uczęszczają do Klub Młodzieżowego w Gałczewie (12 osób). Poza tym przy szkołach organizowane są zajęcia dla dzieci w postaci kół zainteresowań, zajęć sportowych, muzycznych, teatralnych i językowych oraz w ramach projektu „Eu-geniusz – w świecie naukowych żywiołów”, którego celem jest podniesienie kompetencji kluczowych i umiejętności, które uczniowie rozwijać będą poprzez dodatkowe zajęcia z zakresu STEAM.

KULTURA

Kultura stanowi istotny element życia społecznego. Pełni ważną funkcję w rozwoju lokalnym, wspierając budowanie tożsamości mieszkańców oraz zwiększając atrakcyjność regionu. Posiada także pozytywny wpływ na jakość życia lokalnej społeczności. Kultura to nie tylko forma spędzania wolnego czasu, ale również sposób wyrażania lokalnego dziedzictwa i kreatywności. Obejmuje wartości, normy, zwyczaje, sztukę i tradycje, które kształtują tożsamość danej społeczności i wpływają na codzienne życie jej członków. W gminie Golub-Dobrzyń brakuje ośrodka kultury w wyniku czego mieszkańcy mają ograniczony dostęp do różnorodnych form spędzania czasu wolnego, edukacji pozaszkolnej oraz obcowania ze sztuką i kulturą. To z kolei może prowadzić do mniejszej integracji społecznej, ograniczenia możliwości rozwoju osobistego oraz osłabienia poczucia tożsamości lokalnej. Instytucje kultury są bowiem ważnymi ośrodkami życia społecznego, stymulującymi aktywność mieszkańców i wzbogacającymi ich codzienność. Rolę ośrodka kultury pełni w gminie Biblioteka w Nowogrodzie i jej 3 filie:

- Filia Wrocki - czynna 4 x w tygodniu
- Filia Gałczewo - czynna 3 x w tygodniu
- Filia Ostrowite – czynna 4 x w tygodniu

Biblioteka Publiczna Gminy w Nowogrodzie odgrywa fundamentalną funkcję w kształtowaniu życia kulturalnego mieszkańców tej gminy. Oprócz standardowej działalności związanej z udostępnianiem bogatej kolekcji książek, pełni również funkcję ośrodka kulturalnego i edukacyjnego. Jej podstawowym zadaniem jest zachęcanie do czytania, propagowanie kultury oraz stymulowanie rozwoju intelektualnych i artystycznych zainteresowań wśród społeczności lokalnej. Biblioteka zapewnia dostęp do różnorodnych zasobów, takich jak książki, czasopisma, nagrania dźwiękowe, a także umożliwia korzystanie z komputerów i sieci Internet, co przyczynia się do podnoszenia kompetencji informatycznych mieszkańców.

Wydarzenia kulturalne jakie odbywają się cyklicznie na terenie gminy to obchody papieskie, rocznice majowe i listopadowe, a także teatralno-muzyczne występy dzieci. Młodzież miała też możliwość uczestniczyć w wymianie młodzieży z Węgry.

Na terenie gminy funkcjonują też 2 kluby seniora, a 2 kolejne zostaną utworzone w 2025 roku, w których zostanie utworzone 40 miejsc dla osób w wieku 60+. Kluby seniora to miejsca, które integrują osoby starsze, umożliwiając im aktywne uczestnictwo w życiu społecznym i kulturalnym. Pełnią ważną rolę w budowaniu więzi międzyludzkich, wspierają rozwój pasji i zainteresowań, a także przeciwdziałają samotności i wykluczeniu społecznemu. Dzięki organizowanym zajęciom kulturalnym, edukacyjnym i rekreacyjnym przyczyniają się do podniesienia jakości życia seniorów oraz ich aktywizacji w lokalnej społeczności.

KULTURA FIZYCZNA

Kultura fizyczna to ogół działań związanych z aktywnością ruchową człowieka, które wpływają na rozwój i utrzymanie zdrowia fizycznego i psychicznego. Obejmuje zarówno sport, rekreację, wychowanie fizyczne, jak i rehabilitację ruchową. Jej celem jest poprawa kondycji, rozwój sprawności, a także promowanie zdrowego stylu życia. Kultura fizyczna ma ogromne znaczenie w budowaniu nawyków prozdrowotnych i integracji społecznej, szczególnie wśród dzieci, młodzieży i seniorów. Dodatkowo sprzyja kształtowaniu postaw fair play, współpracy i odpowiedzialności.

Obiekty sportowe na terenie gminy:

- Kompleks boisk ORLIK w Ostrowitem składający się z boiska głównego ze sztuczną nawierzchnią trawiastą, boiska do gry w piłkę siatkową, koszykówkę, tenisa ziemnego, kompleksu szatni z prysznicami, ławkami i sanitariatami, oświetlenia obiektów i ogrodzenia. Obiekt jest czynny codziennie od marca do listopada w godzinach od 8.00 do 22.00.
- Hala sportowa przy Szkole Podstawowej im. Mikołaja Kopernika w Gałczewie to nowoczesny obiekt o wymiarach 47m x 38m. Najważniejszą częścią obiektu jest hala o wymiarach 25m x 48m z trybunami na 180 miejsc, oraz galerią dla komentatorów, hala posiada zaplecze w postaci czterech szatni dla dziewcząt i chłopców i czterech toalet (jedna toaleta dla niepełnosprawnych). Obiekt czynny jest od poniedziałku do piątku w godzinach 8.00 - 22.00; w sobotę i niedzielę w zależności od potrzeby. Dodatkowe wejścia do pomieszczenia do gry w tenisa stołowego czynne od poniedziałku do piątku w godzinach 16.00 - 22.00;
- Sala gimnastyczna we Wrockach (30m x 20m) z dwiema szatniami, obszerną łazienką, sanitariatami, magazynkiem na sprzęt sportowy.
- 6 boisk piłkarskich,

- Otwarte strefy aktywności w Lisewie, Antoniewie i Wrockach – wszystkie miejsca otwarte są przez cały rok od zmierzchu do świtu. Ich wyposażenie to sprzęt do ćwiczeń, stoły do gier w parach m.in. tenis stołowy, szachy.

W gminie funkcjonuje 6 klubów sportowych, do których w GUS w 2022 r. należało 285 osób ćwiczących, w tym 200 osób do ukończenia 18 r.ż.:

- Fc Ulani Skępsk – dorośli, rozgrywki w B-klasie Kujawsko-Pomorskiego Związku Piłki Nożnej
- UKS Saturn Ostrowite - dzieci szkoła podstawowa, piłka nożna
- UKS Kopernik Gałczewo - dzieci i młodzież, piłka siatkowa.
- LZS Białkowo – dorośli, piłka nożna
- LKS Zryw Wrocki - dorośli, rozgrywki w B-klasie Kujawsko-Pomorskiego Związku Piłki Nożnej
- Klub Kolarski Grodno, Klub Sportowy w Skępsku – dzieci- kolarstwo

Na każde 10 tys. ludności przypada 5,6 klubów sportowych, co jest bardzo dobrym wynikiem w porównaniu do tego samego wskaźnika dla Polski, który wynosi 3,8.

AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA

Aktywność obywatelska to dobrowolne i świadome uczestnictwo obywateli w życiu społecznym, politycznym, gospodarczym i kulturalnym, mające na celu wpływ na podejmowane decyzje i kształtowanie rzeczywistości. W Polsce obowiązuje wiele regulacji prawnych dotyczących aktywności obywatelskiej. Jednym z pierwszych aktów prawnych w tej dziedzinie jest ustawa o stowarzyszeniach z dnia 7 kwietnia 1989 roku. To właśnie ona stanowi fundament dla funkcjonowania organizacji pozarządowych, które odgrywają istotną rolę w życiu społecznym. Ustawa umożliwia obywatelom tworzenie stowarzyszeń, co pozwala im angażować się w inicjatywy o charakterze społecznym, kulturalnym, edukacyjnym oraz charytatywnym.

W gminie co roku zostaje uchwalony „Program Współpracy Gminy Golub- Dobrzyń z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego”. Obecna wersja na rok 2025 określa m.in. cele i zasady współpracy, formy i przedmiot współpracy oraz priorytetowe zadania publiczne do których należą:

- bezpieczeństwa i porządku publicznego,
- ochrony środowiska,
- kultury fizycznej, turystyki i rekreacji,
- kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego,
- pomocy społecznej i ochrony zdrowia,

- rozwój społeczeństwa obywatelskiego,
- rewitalizacji.

Wysokość środków planowanych na realizację zadań publicznych zaplanowana na rok 2025 wynosi 20 000,00 złotych.

Gmina Golub Dobrzyń funkcjonuje aż 88 organizacji pozarządowych. Organizacje pozarządowe odgrywają coraz większą rolę w różnych obszarach życia społecznego. Działają na rzecz praw człowieka, ochrony środowiska, rozwoju lokalnego, pomocy społecznej, edukacji i wielu innych dziedzin. Ich działalność przyczynia się do budowania społeczeństwa obywatelskiego, zwiększania partycypacji społecznej i wzmacniania demokracji. Często uzupełniają one lub wspierają działania samorządów terytorialnych.

W ewidencji stowarzyszeń zwykłych nadzorowanych przez starostę golubsko-dobrzyńskiego na terenie gminy funkcjonują 4 takie Stowarzyszenia:

- Stowarzyszenie Kreatywna Gmina Golub-Dobrzyń w Sokoligórze,
- Stowarzyszenie Krzewienia Sportu Korona Gałczewko w Gałczewku,
- Stowarzyszenie FIT & FUN w Nowogrodzie,
- Stowarzyszenie Aktywni Znad Drwęcy w Białkowie.

Z kolei liczba organizacji pozarządowych z Gminy Golub-Dobrzyń zarejestrowanych w Krajowym Rejestrze Sądowym wynosi 84, co jest bardzo wysoką liczbą i świadczy o chęci mieszkańców do działania na rzecz swoich społeczności. Warto zauważyć, że w tej grupie znajdują się 2 organizacje posiadający status przedsiębiorstwa społecznego.

Przedsiębiorstwa społeczne są to podmioty gospodarcze, w których na pierwszy plan wysuwają się nie zyski i ich maksymalizacja, lecz cele społeczne, w tym reintegracja pracowników zatrudnionych wykluczeniem społecznym. W gminie funkcjonuje zarejestrowana w Sokołowie Fundacja Integris prowadząca m.in. Niepubliczną Poradnię Psychologiczną – Pedagogiczną, korepetycje dla dzieci i warsztaty wspierające rodziców. Drugi podmiot to PREPS Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością działający w usługach z zakresu konfekcjonowania i wysyłki zamówień (fulfillment), obsługi logistycznej oraz sprzedaży hurtowej produktów, w szczególności kosmetyków i wyposażenia gospodarstwa domowego. Na terenie gminy działa też 8 Kół Gospodyń Wiejskich, co jest małą liczbą biorąc pod uwagę liczbę sołectw oraz 11 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej, w tym 2 włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego.

Gmina Golub Dobrzyń objęta jest także działaniami Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy”. Głównym założeniem LGD są działania oddolne - dbałość o rozwój i promocja własnego regionu oraz wykorzystywanie lokalnych zasobów. W Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2023-2027 organizacja jako cele swojej działalności na ten okres założyła wspieranie rozwoju społecznego poprzez działania na rzecz młodzieży oraz seniorów, rozwój

przedsiębiorczości oraz pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych, a także poprawę dostępu do małej infrastruktury publicznej.

Miejsce, w którym mieszkańcy mogą się spotykać, a organizacje pozarządowe realizować swoje cele statutowe są świetlice wiejskie, których w gminie jest 21 (1 w każdym sołectwie). Niestety nie pracują w nich animatorzy społeczni więc wydarzenia różnego rodzaju wydarzenia dla społeczności organizowane są w nich okazjonalnie.

Istotnym wskaźnikiem aktywności obywatelskiej jest frekwencja wyborcza. Można założyć, że czym jest ona wyższa, tym większe jest zaangażowanie obywateli w procesy demokratyczne. Udział mieszkańców gminy w wyborach odbywających się na przestrzeni ostatnich lat poza ostatnimi wyborami samorządowymi był znacząco niższy niż średnia dla kraju i województwa. Natomiast w wyborach samorządowych w 2024 roku społeczność gminy się zmobilizowała osiągając frekwencję wyższą niż średnia dla kraju i województwa, co ilustruje poniższa tabela.

Rodzaj wyborów	Frekwencja w Gminie Golub-Dobrzyń	Frekwencja w województwie kuj.-pom.	Frekwencja w Polsce
Wybory Samorządowe w 2024 roku	54,5 %	49,66 %	51,94%
Wybory do Parlamentu Europejskiego w 2024 roku	29,81 %	35,82 %	40,65 %
Wybory do sejmu i senatu w 2023 roku	67,35 %	71,75 %	74,38 %
Wybory na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 2020 roku	60,41 %	65,31 %	68,18 %

Tabela 8 Wyniki wyborów w Polsce w latach 2020-2024. Źródło: Państwowa Komisja Wyborcza, <https://pkw.gov.pl/wybory-i-referenda>

Znaczny wzrost frekwencji w wyborach samorządowych sugeruje, że mieszkańcy gminy przywiązują szczególną wagę do decyzji podejmowanych na poziomie lokalnym, co może wynikać z większego poczucia wpływu na sprawy bezpośrednio ich dotyczące. Fakt, że społeczność potrafi się zmobilizować, świadczy o tym, że w ważnych dla niej tematach, mieszkańcy są zdolni do uczestnictwa w życiu obywatelskim.

MIESZKALNICTWO

Mieszkalnictwo w gminie odnosi się do warunków, w jakich mieszkańcy żyją i zaspokajają swoje potrzeby mieszkaniowe. Kluczowe znaczenie mają tu dostępność mieszkań, ich standard techniczny, infrastruktura oraz koszty utrzymania. W ocenie sytuacji mieszkaniowej istotne są dane dotyczące liczby lokali mieszkalnych, liczby mieszkańców na jedno mieszkanie oraz dostępności lokali socjalnych i komunalnych. Ważnym aspektem jest również stan techniczny budynków oraz dostęp do mediów, takich jak woda, kanalizacja i ogrzewanie. Sytuacja mieszkaniowa ma bezpośredni wpływ na jakość życia mieszkańców. Komfortowe, bezpieczne i odpowiednio wyposażone mieszkanie sprzyja zdrowiu fizycznemu i psychicznemu, poczuciu stabilizacji oraz integracji społecznej. Braki w infrastrukturze mieszkaniowej, przeludnienie czy zły stan techniczny budynków mogą prowadzić do wykluczenia społecznego i pogłębiać problemy życiowe. Dobre warunki mieszkaniowe wpływają także na możliwości edukacyjne dzieci i młodzieży oraz efektywność pracy dorosłych.

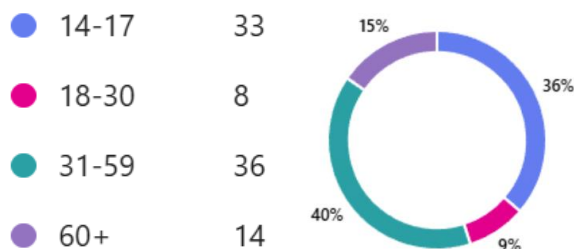
Na terenie gminy na koniec 2023 roku znajdowało się 2291 budynków mieszkalnych, w których znajdowało się 2806 mieszkań. 98% budynków było podłączone do wodociągu, a 30,5 % do kanalizacji 91,7% posiadało ustęp spłukiwany, 89,4% łazienkę, 83,8% centralne ogrzewanie. Załedwie 0,7% budynków było podłączonych do gazu sieciowego, co stanowi 20 budynków. Przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania jest równa 94,3 m². W przeliczeniu na jednego mieszkańca gospodarstwa domowego wynosi 29,8 m². Przeciętnie w mieszkaniu mieszkało 3,16 osoby i jest to trend malejący.

Gmina posiada 90 mieszkań komunalnych. W pierwszym kwartale 2025 roku do użytku zostanie oddane też 21 nowych mieszkań, które powstały w ramach społecznego budownictwa czynszowego, a w których będą mogły zamieszkać osoby o średnich dochodach, które w opinii banków nie posiadają zdolności kredytowej.

ANALIZA BADAŃ ILOŚCIOWYCH I JAKOŚCIOWYCH

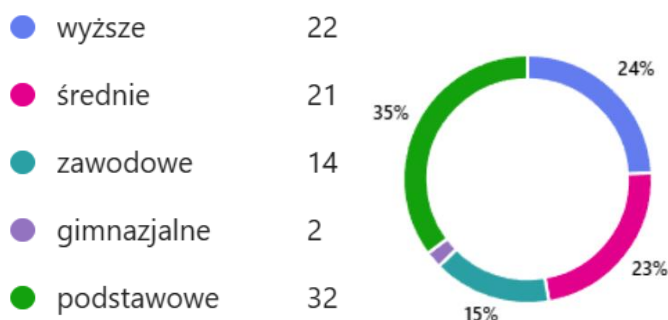
ANKIETA DIAGNOSTYCZNA

W ankiecie wzięły udział 92 osoby. 55% ankietowanych było płci żeńskiej, natomiast 45% płci męskiej. Badani reprezentowali różne grupy wiekowe. Największą grupę respondentów stanowiły osoby w wieku 31-59 lat (40%). Najmniej badanych było w wieku od 18 do 30 lat, załedwie 9%.

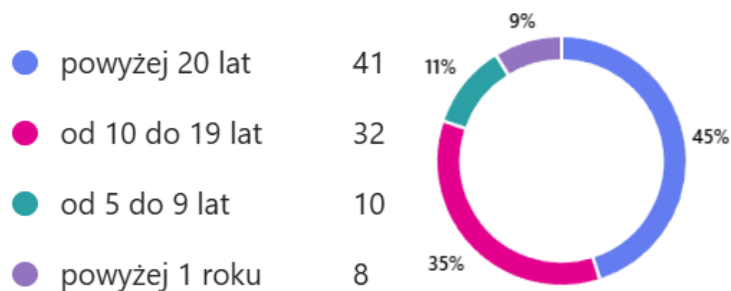
Wykres 2 Struktura wieku respondentów. Źródło: opracowanie własne

Analizując wykształcenie ankietowanych osób największą grupę stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym 35%, dalej z wykształceniem wyższym i średnim, mniejsza liczba z wykształceniem zawodowym i jedynie 2% z wykształceniem gimnazjalnym.

Wykres 3 Struktura wykształcenia respondentów. Źródło: opracowanie własne

Respondenci w większości są długoletnimi mieszkańcami gminy. 80% osób mieszka w gminie Golub-Dobrzyń powyżej 10 lat, w tym większość z nich są to osoby, które mieszkają w niej od zawsze (55%). Staż zamieszkania w większości przypadków wiąże się ze znajomością swojego lokalnego otoczenia. Długotrwałe zamieszkiwanie w danym miejscu zazwyczaj skutkuje lepszym rozeznaniem w lokalnym środowisku, co jest naturalną konsekwencją gromadzenia wiedzy o otaczających nas przestrzeniach. Znajomość ta obejmuje zarówno aspekty praktyczne, jak i społeczne, wynikające z codziennego kontaktu z miejscem zamieszkania. Potwierdzają to sami ankietowani odpowiadając na kolejne pytanie dotyczące wiedzy nt. swojego miejsca zamieszkania, gdzie 87% osób wie dużo o swoim miejscu zamieszkania, 11% dopiero je poznaje, a 2% wie niewiele.

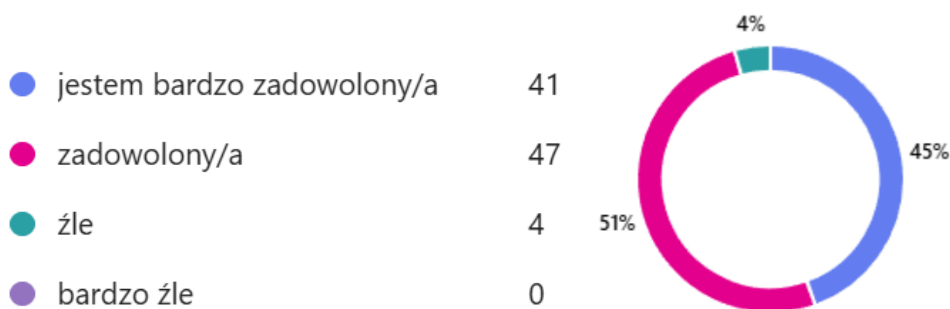
Wykres 4 Okres czasu zamieszkania respondentów na terenie gminy Golub-Dobrzyń. Źródło: opracowanie własne

93% badanych osób bardzo pozytywnie spostrzega czystość w gminie twierdząc, że jest czysto, albo bardzo czysto. Jedynie 7% respondentów jest innego zdania i zazaczyła odpowiedź, że w gminie jest brudno.

W pytaniu dotyczącym zwyczajów panujących w gminie, w którym była możliwość udzielenia wielokrotnej odpowiedzi, ankietowani najczęściej wskazywali:

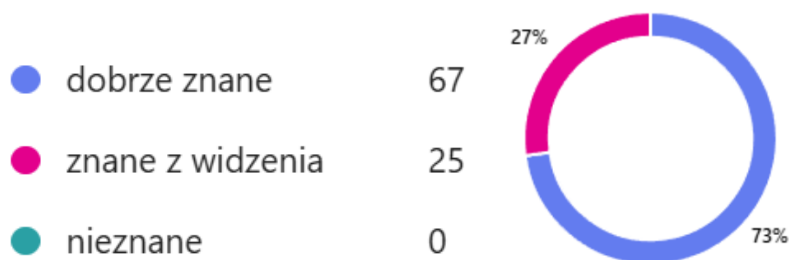
- wspólne zabawy dla dzieci – 41 głosów,
- wspólne wyjazdy integracyjne dla dorosłych – 40 głosów,
- wspólną dbałość o porządek – 30 głosów,
- wspólne kultywowanie świąt – 21 głosów,
- imprezy sportowe – 20 głosów,
- lokalne spotkania mieszkańców – 16 głosów

Wyniki ankiety wskazują na bogate życie społeczne gminy, z silnym naciskiem na integrację poprzez wspólne aktywności. Największą popularnością cieszą się inicjatywy skierowane do rodzin z dziećmi oraz wyjazdy integracyjne dla dorosłych, co podkreśla znaczenie relacji międzyludzkich w lokalnej społeczności. Jednakże, znaczący liczba ankietowanych nie dostrzega wspólnych zwyczajów, co może sugerować potrzebę wzmocnienia poczucia wspólnoty lub lepszej komunikacji w zakresie lokalnych tradycji. Mieszkańcy też w zdecydowanej większości czują się dobrze w swoim miejscu zamieszkania. Jedynie niewielki ułamek (4,35%) badanych twierdzi, że czuje się źle.

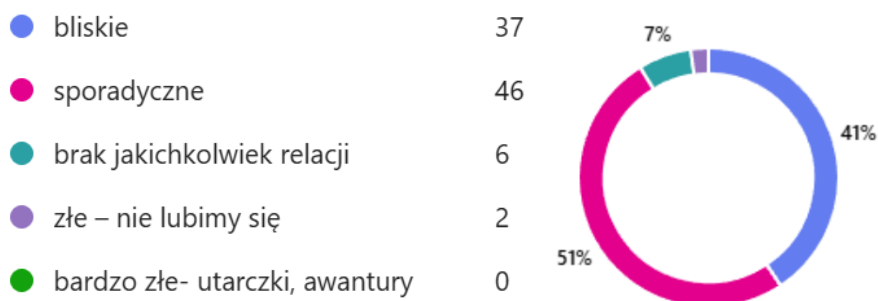
Wykres 5 Samopoczucie mieszkańców w swoim miejscu zamieszkania. Źródło: opracowanie własne.

Na dobre samopoczucie związane z miejscem zamieszkania w dużym stopniu wpływają sąsiedzi. W przypadku mieszkańców Gminy Golub-Dobrzyń 73% respondentów określa swoich sąsiadów jako dobrze znanych, co świadczy o silnych relacjach sąsiedzkich i poczuciu wspólnoty a 25% jako znanych z widzenia. Odsetek osób znających sąsiadów jedynie z widzenia sugeruje potrzebę dalszego wzmacniania więzi społecznych i integracji mieszkańców, aby wszyscy czuli się częścią lokalnej społeczności.

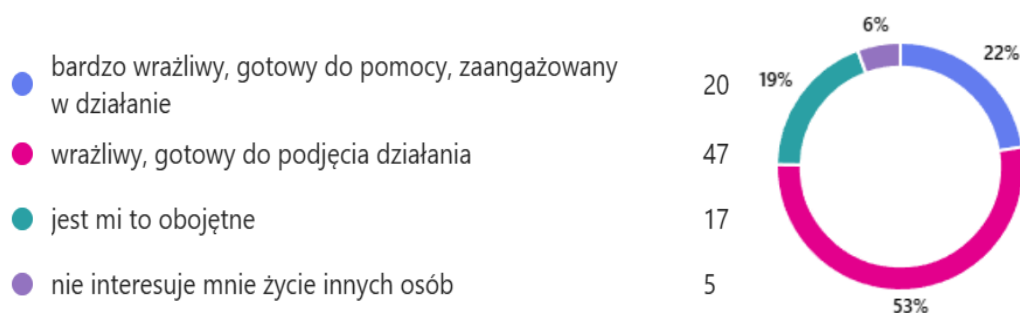
Wykres 6 Znajomość swoich sąsiadów przez mieszkańców gminy Golub-Dobrzyń. Źródło: opracowanie własne.

Analiza odpowiedzi na pytanie dotyczące kontaktów między sąsiadami w Gminie Golub-Dobrzyń ujawnia zróżnicowany obraz relacji społecznych. Ponad połowa respondentów (51%) deklaruje sporadyczne kontakty sąsiedzkie, co może sugerować, że mieszkańcy utrzymują pewien dystans, ograniczając się do okazjonalnych interakcji. Z kolei 41% osób wskazuje na bliskie relacje co świadczy o istnieniu silnych więzi społecznych w części społeczności. Niemniej jednak, istnieje niewielka grupa (6 osób), która deklaruje brak jakichkolwiek relacji z sąsiadami, co może wskazywać na izolację społeczną lub brak poczucia wspólnoty. Niepokojące jest również to, że 2 osoby przyznają się do złych relacji z sąsiadami, co może sugerować istnienie konfliktów lub napięć w lokalnej społeczności.

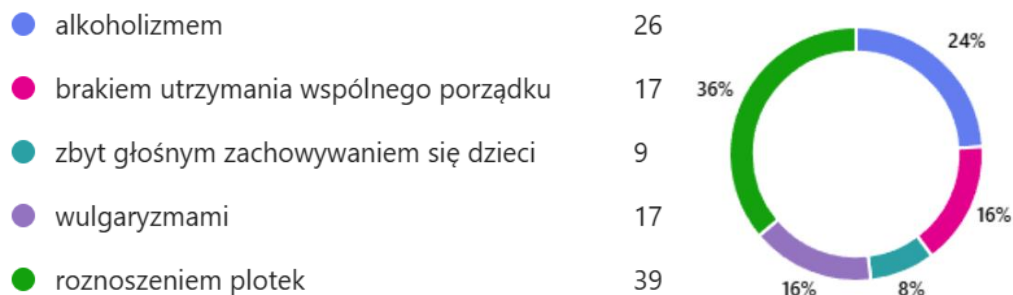
Wykres 7 Zażyłość kontaktów między mieszkańcami. Źródło: opracowanie własne

Kontynuując analizę relacji sąsiedzkich, ale także ogół relacji międzyludzkich warto przyjrzeć się wrażliwości mieszkańców na problemy innych. Uzyskane wyniki ankiety wskazują, że większość - 92% deklaruje wysoki poziom empatii i gotowość do pomocy, co jest pozytywnym sygnałem dla budowania silnej wspólnoty. Warto też zauważyć, że w tej grupie 44% respondentów deklaruje się jako osoby bardzo wrażliwe, gotowe do pomocy i zaangażowane. Niemniej jednak, istnieje znaczący odsetek osób (19%), którym problemy innych są obojętne, oraz mała grupa (7%) deklaruująca brak zainteresowania życiem innych. Wyniki te wskazują na pewną polaryzację postaw w społeczności lokalnej, gdzie obok osób empatycznych i gotowych do działania, znajdują się jednostki wykazujące obojętność lub brak zainteresowania. W związku z tym, istnieje potrzeba dalszych działań na rzecz integracji i budowania empatii w społeczności, aby zmniejszyć podziały i wzmocnić poczucie wspólnoty.

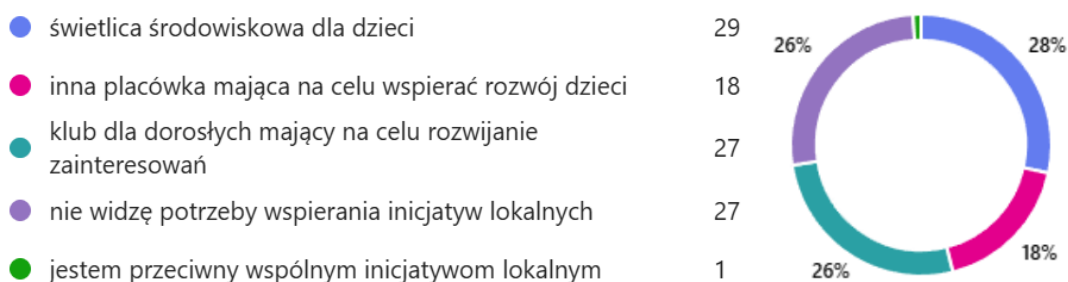
Wykres 8 Uwrażliwienie mieszkańców na potrzeby innych ludzi. Źródło: opracowanie własne.

Analiza odpowiedzi na pytanie o główne źródła konfliktów w miejscu zamieszkania w Gminie Golub-Dobrzyń ujawnia, że największym problemem są roznoszone plotki (36% osób), co wskazuje na istotny wpływ plotkarstwa na atmosferę lokalnej społeczności. Następnie alkoholizm wskazany przez 26% respondentów, a w mniejszym stopniu brak utrzymania wspólnego porządku oraz wulgaryzmy które przeszkadzają w równym stopniu 16% respondentów. W najmniejszym stopniu przyczyną konfliktów jest zbyt głośne zachowywanie się dzieci na co wskazało tylko 8% badanych, jednak odpowiedź ta może być wyznacznikiem mniejszej tolerancji dla dzieci w społeczeństwie. W tym pytaniu ankietowani mieli również możliwość podania własnych propozycji odpowiedzi wśród których wskazali niewłaściwe zachowanie dzieci i młodzieży, brak szacunku dla starszych, nieużywanie form grzecznościowych np. "dzień dobry", używanie używek, zakłócanie ciszy, brak świetlicy wiejskiej, dociekliwość sąsiadów, zbyt szybkie przejeżdżanie samochodów i wandalizm. Podsumowując wyniki te mogą sugerować, że w Gminie Golub-Dobrzyń dominują konflikty o charakterze interpersonalnym, związane z naruszeniem norm społecznych i prywatności.

Wykres 9 Przyczyny konfliktów wśród mieszkańców Gminy Golub-Dobrzyń. Źródło: Opracowanie własne

Poza problemami mieszkańcy lokalnych społeczności mają także swoje potrzeby. Wśród ankietowanych pojawiły się rozbieżne opinie na tego, jaka placówka powinna powstać w ich miejscu zamieszkania. Największe poparcie zyskała świetlica środowiskowa dla dzieci (28%), co wskazuje na silną potrzebę wsparcia dla najmłodszych mieszkańców i ich rozwoju. Niewiele mniej osób (26%) opowiedziało się za klubem dla dorosłych, mającym na celu rozwijanie zainteresowań, co świadczy o potrzebie aktywizacji i integracji dorosłych mieszkańców poprzez wspólne pasje i hobby. Dodatkowo, 18% ankietowanych wskazało na inną placówkę wspierającą dzieci, co potwierdza istotne zapotrzebowanie na różnorodne formy pomocy dla najmłodszych. W tym pytaniu respondenci mieli również możliwość określenia kolejności powstawania poszczególnych miejsc. W pierwszej kolejności wskazali na świetlice socjoterapeutyczne, a w drugiej na kluby dla dorosłych. Należy jednak zwrócić uwagę na znaczący odsetek ankietowanych (26%), którzy nie widzą potrzeby wspierania inicjatyw lokalnych. Ta grupa mieszkańców może reprezentować osoby, które nie odczuwają potrzeby korzystania z tego typu placówek, są zadowolone z obecnej sytuacji lub nie widzą korzyści płynących z inicjatyw lokalnych.

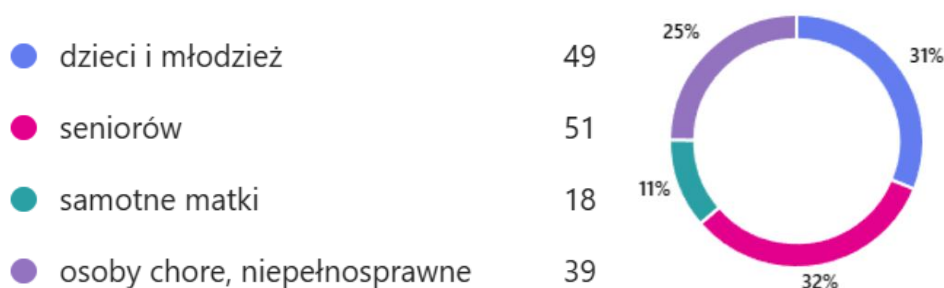

Wykres 10 Rodzaj placówki/miejsca, które powinno powstać gminie. Źródło: Opracowanie własne

Poza wskazanymi w ankiecie odpowiedziami respondenci wskazywali także swoje propozycje potrzeb. Z 14 propozycji dotyczących wsparcia dzieci, aż 7 dotyczyła sportu zarówno w zakresie budowy obiektów sportowych jak i utworzenia klubów sportowych, które będą organizowały zajęcia sportowe dla dzieci. Na drugim miejscu pojawiły się place zabaw,

a w dalszej kolejności pojedyncze głosy dotyczące szkoły tańca, poradni EZRA i świetlicy socjoterapeutycznej. W przypadku pytania dotyczącego zajęć rozwijających zainteresowania osób dorosłych wśród uzyskanych 14 odpowiedzi również dominował sport, taniec, ale także zajęcia dotyczące zdrowego stylu życia i poprawy jego jakości. Pojawiły się też pojedyncze odpowiedzi takie jak wspólne wyjazdy, dostęp do kultury, integracja, klub kinomana i kulinarny.

W kolejnym pytaniu, w którym była możliwość udzielenia wielokrotnej odpowiedzi zapytaliśmy ankietowanych, o to jaką według nich grupę należy objąć wsparciem. W ich opinii powinni być to przede wszystkim seniorzy (32% głosów) oraz dzieci i młodzież (31% głosów). Według ankietowanych w trochę mniejszym stopniu pomocy potrzebują osoby chore i niepełnosprawne (25%), a w najmniejszym samotne matki, na które oddano 11% głosów. Wyniki ankiety wskazują na wyraźny priorytet, jaki mieszkańcy gminy Golub-Dobrzyń przywiązują do wsparcia seniorów oraz dzieci i młodzieży. Te dwie grupy, stanowiące łącznie 63% wskazań, są postrzegane jako najbardziej potrzebujące pomocy w lokalnej społeczności. Ankietowanym dano także możliwość uporządkowania poszczególnych grup w kolejności pod względem priorytetu objęcia wsparciem. Zadanie wykonało tylko 8 osób, a według ich wyników zdecydowanie najważniejsze są potrzeby osób i niepełnosprawnych. Pozostałe grupy znajdują się na kolejnych miejscach w tej samej kolejności jak w pytaniu powyżej opisanym. Seniorzy prawdopodobnie są postrzegani jako grupa wymagająca szczególnej troski, co może odzwierciedlać świadomość ich potrzeb związanych z wiekiem, zdrowiem i samotnością. Natomiast dzieci i młodzież są postrzegani jako kluczowi dla przyszłości, a ich wsparcie jest postrzegane jako inwestycja w rozwój lokalnej społeczności. Mniejszą potrzebę wsparcia dostrzega się w przypadku osób chorych i niepełnosprawnych, co może wynikać z przekonania, że istnieją już odpowiednie systemy opieki nad tą grupą. Najmniejsze poparcie uzyskane przez samotne matki może wynikać z różnych czynników, takich jak stereotypy, brak świadomości ich problemów lub przekonanie, że posiadają one wsparcie ze strony rodziny lub państwa.

Wykres 11 Grupy społeczne, które powinny zostać objęte wsparciem. Źródło: opracowanie własne.

Osoby ankietowane zauważyły także inne istotne grupy społeczne potrzebujące wsparcia. W otwartym pytaniu wskazały osoby aktywnie pracujące oraz będące w wieku 30-50 lat, również te, które nie należą do żadnych organizacji oraz bezdomnych, czyli przede wszystkim grupy, które tradycyjnie nie są definiowane jako grupy osób potrzebujących. Dostrzeżenie potrzeb osób aktywnych zawodowo świadczy o świadomości problemów, z jakimi boryka się ta grupa, takich jak presja zawodowa, brak wsparcia w godzeniu życia zawodowego i rodzinnego czy trudności w dostępie do usług.

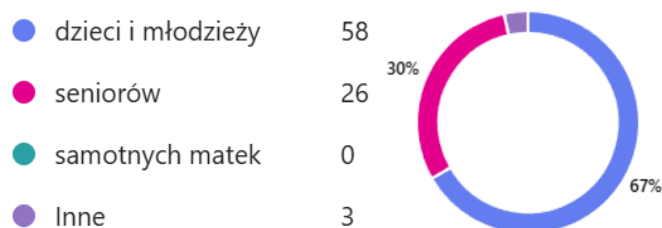
Zadaniem ankietowanych było także odpowiedzieć na pytanie jakie obszary działań należy brać pod uwagę, aby pomóc wskazanym grupom społecznym. Było to pytanie wielokrotnego wyboru. Najwięcej, bo 28% odpowiedzi dotyczyło edukacji i rozwoju psychofizycznego dzieci, o 2% mniej odpowiedzi wskazywało na zajęcia terapeutyczne dla osób starszych, a następnie rehabilitację dla osób starszych. Mniejsze poparcie uzyskały wsparcie działań dotyczących utworzenia punktu konsultacyjnego dotyczącego prawidłowego rozwoju opiekuńczo-wychowawczego dzieci (13% głosów) i zajęcia aktywizujące dla bezrobotnych, na które oddano 10% wszystkich głosów. W miejscu, gdzie ankietowani mogli podawać własne propozycje ponownie pojawiły się propozycje działań z obszaru sporty, zdrowego stylu życia i rozwój psychofizyczny osób pracujących. Ze wskazanych odpowiedzi wynika, że edukacja i rozwój psychofizyczny dzieci oraz wsparcie dla osób starszych są postrzegane jako priorytetowe obszary działań społecznych w Gminie Golub-Dobrzyń. Należy skoncentrować wysiłki na tworzeniu i rozwijaniu programów edukacyjnych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych, które odpowiadają na potrzeby tych grup. Nie należy jednak lekceważyć pozostałych potrzeb, gdyż Osoby bezrobotne i rodziny z problemami opiekuńczo-wychowawczymi często należą do grup marginalizowanych, które potrzebują szczególnego wsparcia i zapobiegać wielu problemom zanim się one nasilą.

Wykres 12 Obszary działań, które należy brać pod uwagę. Źródło: opracowanie własne

Respondenci również wskazywali grupę społeczną, w której najchętniej realizowaliby się członkowie ich rodzin. W tym wypadku zdecydowana większość, bo aż 58% osób wskazała dzieci i młodzież. 26% osób wskazało seniorów, a 3 % inne grupy, do których dopisali dorosłych, szczególnie tych aktywnie pracujących. Nikt z ankietowanych nie wskazał

samotnych matek. Powyższe wyniki z dużym prawdopodobieństwem są skutkiem struktury rodzin osób ankietowanych, w których często są dzieci i wnuki więc ich bliscy chcą angażować możliwe dostępne zasoby na ich rozwój, ale także widzą kto z ich rodziny posiada potrzebę uczestnictwa w życiu społecznym. Z kolei brak głosów na wsparcie samotnych matek może wskazywać na fakt, że wśród ankietowanych nie ma osób, które bezpośrednio doświadczają samotnego macierzyństwa w swoich rodzinach.

Wykres 13 Grupy, w których najchętniej realizowałyby się członkowie rodzin osób ankietowanych. Źródło: opracowanie własne.

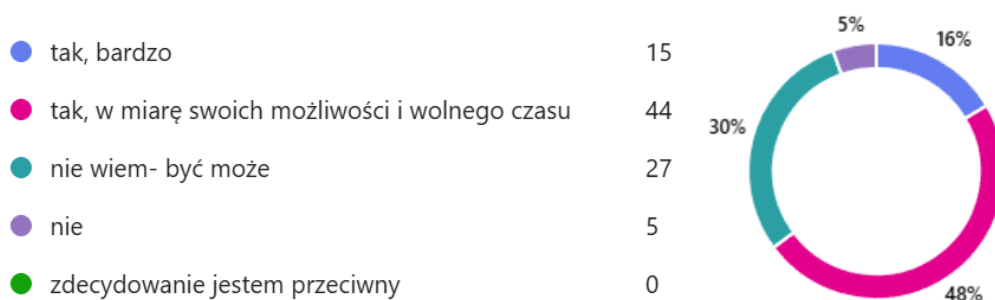
W następnym pytaniu respondenci wybierali osobę, przy współpracy której mogliby rozwiązać problemy społeczności. Największym uznaniem cieszył się lider lokalnej społeczności, na którego wskazało, aż 33% ankietowanych osób. Następnie porównywalny procent badanych (14%) wskazywał dużą rolę każdego członka społeczności osobiście, pracownika socjalnego oraz ważnych urzędników gminy. Tyleż samo badanych stwierdziło, że nie interesuje ich ten problem. Najmniejszy odsetek osób wskazał osobę radnego, który tylko według 7 % respondentów byłby pomocny w rozwiązywaniu lokalnych problemów. Wyniki ankiety wskazują na silne przekonanie mieszkańców Gminy Golub-Dobrzyń o kluczowej roli lidera lokalnej społeczności w rozwiązywaniu problemów społecznych, co jest szczególnie interesujące, biorąc pod uwagę fakt, że oficjalnie taka funkcja nie istnieje. To świadczy o istnieniu nieformalnych liderów, którzy cieszą się autorytetem i zaufaniem w społeczności lokalnej. Istotne są również wyniki wskazujące, że to każdy członek społeczności ma duży wpływ na rozwiązywanie lokalnych problemów. Te dwie często wybierane odpowiedzi pokazują, że myślenie mieszkańców gminy w coraz większym stopniu ukierunkowuje się na inicjatywny oddolne, co jest podstawą społeczeństwa obywatelskiego i co należy wspierać. Wiele osób też wskazuje pracownika społecznego, którego rola jest nieoceniona w rozwiązywaniu wielu problemów społecznych zwłaszcza na poziomie jednostki i rodziny. Najmniejsze poparcie dla radnych może wynikać z braku zaufania do tej grupy lub z przekonania, że ich rola w rozwiązywaniu problemów lokalnych jest ograniczona, dlatego też należy wzmocnić rolę radnych i poprawić komunikację między nimi a mieszkańcami.

DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINIE GOLUB-DOBRZYŃ

Wykres 14 Osoby/instytucje, które mogą pomóc w rozwiązaniu problemów społeczności. Źródło: Opracowanie własne.

Chcąc zbadać przekonania ankietowanych dotyczących stwierdzenia, że każdy z mieszkańców ma dużo do zrobienia w zakresie rozwiązywania lokalnych problemów zapytaliśmy o to, czy oni sami są zaangażowani w działalność w swoim miejscu zamieszkania. 16 % badanych zaznaczyło odpowiedź, że bardzo się angażują, 48% angażuje się w miarę swoich możliwości i wolnego czasu. 27% osób nie jest pewna, co do tego czy chciałaby się zaangażować, a tylko 5% respondentów stwierdziło, że nie zamierza się angażować w lokalne działania. W kolejnym pytaniu dotyczącym rodzaju spraw, w które chcą się zaangażować 24% osoby wskazało tylko sprawy, które ich dotyczą, natomiast 18 % osób po prostu chce pomagać. Wyniki badania świadczą o istnieniu dużej grupy mieszkańców, którzy są gotowi do działania na rzecz swojej społeczności. Jednocześnie wysoki odsetek osób, która wyraża niepewność, co do swojego zaangażowania wskazuje na potrzebę dodatkowej motywacji i zachęty do aktywnego uczestnictwa. Respondenci zapytani o rodzaj spraw z życia lokalnej społeczności, w które mogliby się zaangażować

Wykres 15 Odsetek osób zainteresowanych działalnością lokalną w swoim miejscu zamieszkania. Źródło: opracowanie własne.

Na zakończenie ankiety respondenci zostali poproszeni o wskazanie głównych problemów w swoim miejscu zamieszkania, w związku z czym udzielili następujących odpowiedzi, które zostały pogrupowane na podobny zakres tematyczny (zapisy oryginalne):

Problemy społeczne i demograficzne:

- starzenie się społeczeństwa, niepełnosprawność osób starszych i chorych,

- alkoholizm, alkoholizm wśród osób starszych, alkoholizm na wsi,
- dużo śmieci oraz alkoholików,
- osoby pod wpływem alkoholu, bezrobotni,
- plotkarstwo,
- zakłócanie ciszy, jazda kładami po drogach prywatnych, bezpańskie psy,
- brak integracji społeczności wiejskiej.

Brak infrastruktury i udogodnień:

- brak miejsc do aktywnego spędzania czasu przez dzieci, młodzież i osoby starsze,
- brak sklepów,
- mała ilość chodników i dróg utwardzonych,
- brak żłobka,
- brak połączeń autobusowych w kierunku Wąbrzeźno - Golub – Dobrzyń,
- wąska droga dojazdowa do budynków mieszkalnych,
- brak placu zabaw,
- brak dostępności do atrakcji,
- brak udogodnień dla osób starszych i schorowanych, zwłaszcza tych którzy mieszkają w blokach lub samotnie, potrzebujących wsparcia fizycznego czy psychicznego.

Brak aktywności i integracji społecznej:

Dzieci i młodzież

- brak klubów np. sportowych dla dzieci,
- brak miejsc do aktywnego spędzania czasu przez dzieci, młodzież,
- brak żłobka,
- brak klubu seniora, klubik dla dzieci,
- brak miejsca do spotkań dla osób młodszych,
- brak placu zabaw,
- brak robienia imprez dla sołectwa w wieku od 20 do 30 lat,
- brak zajęć dla dzieci i młodzieży,
- brak pikników (dla wszystkich mieszkańców), wycieczki organizowane, ale tylko dla "swoich", nie każdy mieszkaniec zostaje o nich poinformowany,
- gdy jest wycieczka nie wszyscy są o niej informowani. Brak festynów i pikników dla dzieci i młodzieży,

- brak animatora kultury.

Osoby dorosłe (w tym aktywne zawodowo):

- brak klubów np. sportowych dla rodziców,
- brak klubów, spotkań dla osób aktywnych zawodowo. Brak osoby, która by zorganizowała cykliczne spotkania i zmotywowała część mieszkańców do poprawy zdrowia i kondycji,
- brak możliwości uczestnictwa w spotkaniach przeznaczonych dla osób nienależących do organizacji działających na terenie sołectwa, co mogłoby prowadzić do lepszych relacji między mieszkańcami. Brak różnorodności zajęć, spotkań dla osób dostępnych po godzinie 15 - dla osób pracujących,
- brak form spędzania wolnego czasu dla osób dorosłych aktywnych zawodowo np. w formie zajęć sportowych,
- brak integracji,
- brak zajęć dla każdej grupy wiekowej,
- brakuje zorganizowanych klubów tanecznych, sportowych,
- więcej spotkań mieszkańców i wyjazdów integracyjnych,
- więcej integracji w różnym wieku,
- brak integracji społeczności wiejskiej.

Seniorzy:

- potrzeba organizowania czasu wolnego seniorom (wyjazdy do teatru, koncert),
- brak programów dla seniorów,
- brak klubu seniora,
- zorganizować punkt rehabilitacyjny dla seniorów wsi i niepełnosprawnych,
- brak zajęć aktywnych dla osób starszych,
- świetlica dla dzieci, zajęcia dla osób starszych, alkoholizm osób starszych pod sklepem,
- brak udogodnień dla osób starszych i schorowanych, zwłaszcza tych którzy mieszkają w blokach lub samotnie, potrzebujących wsparcia fizycznego czy psychicznego.

Osoby niepełnosprawne:

- zorganizować punkt rehabilitacyjny dla seniorów wsi i niepełnosprawnych,
- brak zajęć dla osób niepełnosprawnych.

Ogólne problemy integracji:

- integracja mieszkańców,

- brak organizacji społecznych (OSP, Koło Gospodyń),
- brak osoby z urzędu koordynującej pracę organizacji pozarządowych (OSP, KGW, Stowarzyszeń),
- brak lub bardzo małe zaangażowanie się społeczności wiejskiej w działalność na rzecz swojej miejscowości, branie czynnego udziału w różnego rodzaju przedsięwzięciach we wsi,
- zjednoczyć całą wieś i wesprzeć we wspólnym działaniu,
- brak klubu, w którym mogliby się spotkać mieszkańcy wsi i nie tylko,
- sąsiedzi,
- integracja społeczna jest w bardzo okrojonym stanie.

Problemy ekonomiczne i organizacyjne:

- brak miejsc pracy,
- brak środków finansowych na realizację zamierzeń związanych z poprawą warunków życia mieszkańców,

Analiza powyższych wyników ujawnia szereg wyzwań, z którymi zmagają się lokalna społeczność, a także wskazuje na obszary wymagające pilnej interwencji. Mieszkańcy zgłaszają liczne problemy społeczne i demograficzne, z dominującym naciskiem na starzenie się społeczeństwa, niepełnosprawność osób starszych i chorych oraz wszechobecny alkoholizm. Te kwestie wymagają kompleksowych działań, od opieki zdrowotnej po programy profilaktyczne i terapeutyczne. Dodatkowo, problemy z porządkiem publicznym, takie jak zanieczyszczenie, hałas i niebezpieczne zwierzęta, negatywnie wpływają na jakość życia mieszkańców i wymagają interwencji ze strony lokalnych władz.

Braki w infrastrukturze i udogodnieniach stanowią kolejny poważny problem. Mieszkańcy wskazują na brak miejsc do aktywnego spędzania czasu dla wszystkich grup wiekowych, co ogranicza możliwości rekreacji i integracji. Problemy z transportem publicznym, brak podstawowych usług (sklepy, żłobek) oraz brak udogodnień dla osób starszych i niepełnosprawnych utrudniają codzienne funkcjonowanie i ograniczają dostęp do niezbędnych usług.

Brak aktywności i integracji społecznej jest szczególnie widoczny wśród dzieci i młodzieży, dla których w opinii ankietowanych brakuje klubów, zajęć i miejsc spotkań. Podobnie, dorośli i seniorzy odczuwają brak możliwości aktywnego spędzania czasu i integracji. Niski poziom zaangażowania społecznego i brak koordynacji działań organizacji pozarządowych dodatkowo utrudniają budowanie silnej i zintegrowanej społeczności.

Problemy ekonomiczne i organizacyjne, takie jak brak miejsc pracy i ograniczony budżet, stanowią dodatkowe wyzwanie dla CUS.

SPOTKANIA KONSULTACYJNE

Zrealizowano 3 spotkania, każde odbyło się z inną grupą społeczną. Poszczególne grupy określały potencjały oraz swoje potrzeby. Wyniki każdego ze spotkań prezentują poniższe tabele.

Podsumowanie potrzeb i potencjałów gminy Golub Dobrzyń w kontekście przeprowadzonych konsultacji społecznych GRUPA DOCELOWA – dzieci i młodzież	
Potencjały	Potrzeby
<u>Zasoby naturalne:</u> - Jeziora: Słupno, Grodno, Plebanka, Macikowo, Owieczkowo, Ostrowickie, Jezioro Garne, Jeziurki, Krężno Stawy, - Zwierzęta: łosie, dziki, sarny, żurawie, lisy, bobry, borsuki, wydry, kuny, zające, jeże, siedliska bocianów, żerdzia bobrów - Wykopalisko nad Grodnem, przy Plebance, <u>Zasoby materialno-techniczne</u> - Mosty: Ruziec, Konstancjewo; - Świetlice Wiejskie: Nowogród, Paliwodzizna, Ostrowite, Skępsk, Białkowo, Węgiersk + pozostałe sołectwa - Biblioteki: Gańczewo, Nowogród, Ostrowite, Wrocki - Skwer: Gajewo, Nowogród, Węgiersk, Park w Ostrowitem - Siłownie napowietrzne – 7 - Remizy- 21 - Kościoły- 3 + kaplica Sokołowo, Nowa Wieś, Wrocki, - nieużytki po PGR <u>Zasoby kulturowe</u> - Odpust Nowogrodzki – Tradycja gminy	- plac zabaw w Nowogrodzie (wyposażenie) – 12 - ścieżki rowerowe – 6 - centrum psychologii – 6 - zakład opiekuńczo-leczniczy – 5 - lepsze oświetlenie – 4 - pasy na drogach i progi zwalniające – 4 - salon masażu – 4 - siłownia w Węgiersku – 3 - boisko dla dzieci w Węgiersku, orlik w Nowogrodzie – 2 - droga z Nowogrodu na Babiak – 2 - basen – 2 - monitoring w Gminie – 2 - parkingi przy szkołach – 1

- Legenda o śliwce Węgierskiej, - Wieś Maciejowej Duszy - Legenda Carski Dar - Zabytki – Tajne nauczanie 2 domy, Krzyż w miejscu powieszenia Polaków, Grób Poległych Żołnierzy w nowogrodzie, obóz dla żydówek w Cieszynach, Kościół Zabytkowy w Ostrowitem, Zbór Ewangelicki, Młyn na Dulniku, Młyn na Zarębie, Pałac w Pustej Dąbrówce, Pałac w Cieszynach, Pałac w Gajewie, Pałac w Gałczewku, Pałac we Wrockach, Pałac w Słuchaju, Drewniany dom w Nowogrodzie, Gajówka w Węgiersku, Leśniczówka na Paliwodziźnie, - religie: katolicka, Świadkowie Jehowy, - Zespół Mali Kujawiacy - Specyficzna gwara Węgiersk, - Szaniec w Nowogrodzie, - Stare bunkry w Węgiersku. <u>Zasoby Instytucjonalno-Społeczne</u> - Szkoły Podstawowe – 6 - Przedszkola – 4 - Klub Kolarski Grodno, Klub Sportowy w Skępsku, PZŁ Sokołowo - hodowla alpak, - mini zoo na Paliwodziźnie, - hodowla gołębi, - hodowla pawi, - Ośrodek Zdrowia we Wrockach, - przedsiębiorstwa: Studio Reklamy Witex Lisewo, Fotowoltaika, Blog Kreatywnym Okiem, Stacja benzynowa Wrocki, Polfarb w Gałczewku, zakłady mechaniczne	- ośrodki zdrowia – 1 - tor gokartowy – 1 Potrzeby zostały umieszczone w malejącej kolejności ze względu na liczbę głosów, które otrzymały od uczestników konsultacji podczas głosowania na najważniejszą ze wskazanych potrzeb.
--	--

Podsumowanie potrzeb i potencjałów gminy Golub Dobrzyń w kontekście przeprowadzonych konsultacji społecznych GRUPA DOCELOWA – organizacje pozarządowe	
Potencjały	Potrzeby
<u>Zasoby naturalne:</u> - Parki – Gałczewo, Gajewo, Ostrowite, Pusta Dąbrówka - Rzeki – Drwęża, Ruziec, Struga Czarna, kilka strug bez nazwy - Jeziora – Grodno, Słupno. Ostrzy Wilk. Czarny Stawek, Ostrowite, Owieczkowo, Macikowo-Carski Dar - Pominiki przyrody- - Nadleśnictwo Golub-Dobrzyń - Szańce- Ostrowite, Nowogród (2) - Wykopaliska <u>Zasoby materialno-techniczne</u> MOST – Bobrowiska, Ruziec, Węgiersk, Pusta Dąbrówka - Świetlice wiejskie (22) - Place przy świetlicach do zagospodarowania, - Parki – Gałczewo, Gajewo, Ostrowite, Pusta Dąbrówka - Kościoły – Ostrowite (2), Wrocki, Nowogród, Kaplica w Sokołowie, - Tablice ogłoszeniowe (60) - Zabytki- Kościoły (wszystkie), dawna Szkoła w Cieszynie, Ostrowite, Lisewo -Pałace- Gajewo, Gałczewo, Pusta Dąbrówka, Słuchaj, Ostrowite, Józefat. -Pomniki Pamięci – Nowogród, Cieszyny, Wrocki, Sadykierz <u>Zasoby kulturowe</u> - Niemieckie cmentarze (Ostrowite, Skępsk, Lisak) - Miejsce po obozie żydowskim w Cieszynach, - Ślady po kolejce wąskotorowej, - Właściciele ziemscy (Gościńscy, Szumańscy),	- GOKS z basenem 5 - Ośrodek Rehabilitacji 4 - Przychodnie specjalistyczne 4 - Animatorzy dla świetlic 3 - Gminny transport 3 - Plaża w Grodnie 1 - Most nad Drwężą - Siedziba Gminy - Transport kolejowy Potrzeby zostały umieszczone w malejącej kolejności ze względu na liczbę głosów, które otrzymały od uczestników konsultacji podczas głosowania na najważniejszą ze wskazanych potrzeb.

- Obóz jeniecki (Skępsk, lotnicy angielscy budowali drogę kamienną ze skępska do Ostrowitego) - Pierwszy wójt Gminy Golub-Dobrzyń – Andrzej Jaskólski <u>Zasoby Instytucjonalno-Społeczne</u> - Szkoły Podstawowe (6) - Przedszkola (8) - Organizacje pozarządowe : KGW (18), OSP (18), Stowarzyszenia + Fundacje (20), Koło łowieckie - Parafie (8) - Biblioteki (4) - znane osoby: Jankowski, Chmielewska, Ryłowicz, Miętka Jagielski, Romanowski, Barzyk, Skrzyszewska, Kamińska, Boniecki, Skorski	
---	--

Podsumowanie potrzeb i potencjałów gminy Golub Dobrzyń w kontekście przeprowadzonych konsultacji społecznych GRUPA DOCELOWA – seniorzy	
Potencjały	Potrzeby
<u>Zasoby naturalne:</u> - jeziora- Grodno, Słupno, Stawek Plebanka, Owieczkowo, Oszczywik, Jeziórko, Łasińskie Macikowskie, - wąwóz- Ciemna Parowa, Bagieńska Babia Góra, Leszczynowa Parowa nad rzeką Ruziec -grzyby- maślaki, borowiki - złoża naturalne- torf(Węgiersk, Paliwodzizna), glina - czyste powietrze, miejsce do wypoczynku - łosie, sarny, lisy, bobry, zające, żurawie, bocianie gniazda <u>Zasoby kulturowe</u> - Prusy i Ziemia Dobrzyńska - Zespół Taneczny w szkole Węgiersk	- sala rehabilitacyjna – 27 - Węgiersk-Ośrodek Zdrowia – 10 - Basen 8 - Szlaki turystyczne - 7 - wyciąg narciarski- 5 - miejsce na rozrywkę – 5 - komunikacja publiczna - 1 - kino Potrzeby zostały umieszczone w malejącej kolejności ze względu

-Tradycje żydowskie, trudne stosunki polsko-żydowskie -cSzkoly im. Sottykiewicza (Węgiersk), Jędryczka (Ostrowite) - Kościoły Zabytkowe, Szkoła Podzamek Golubski, drewniana gajówka - Noc Kupały (sobótka) jezioro Grodno, wieńce dożynkowe - Religia katolicka - Kołodziej-rymarz - Czarnecki-rymarz - Jasiński-murarz - Stanewicz-krawcowa - Węgiersk-Ośrodek Zdrowia 10 - Wyciąg narciarski 5 Sala rehabilitacyjna 27 Szlaki turystyczne 7 Komunikacja transp. 1 Miejsce na rozrywkę 5 Tężnia 4 Basen 8 Kino <u>Zasoby Instytucjonalno-Społeczne</u> - Nowogród, Wrocki, Lisewo, Ostrowite, Węgiersk + 5 przedszkoli - Stowarzyszenia - 5 - OSP - 10 + orkiestra dęta - KGW- 18 - Koło Łowieckie „Szarak”, koło wędkarskie, Koło Łowieckie „Bór Warszawa”. Koło Łowieckie „Gawra Warszawa” - NZOZ Wrocki - Sołtysi 21 - Przedsiębiorcy ok 200 firm zarejestrowanych - lider animator: Gosia Kamińska, Halina Pietruszyńska, Bożena Romanowska, Monika Stogowska, Asia Frączek, Urszula Skrzyszewska, - Kazaniecki-kowal	na liczbę głosów, które otrzymały od uczestników konsultacji podczas głosowania na najważniejszą ze wskazanych potrzeb.
--	--

Witkowski Benek-tradycja myśliwska Rojek Bronisław-sieci, szewc -tradycyjne jedzenie-kluski ziemniaczane z twarogiem i kapustą, czernina, zupa zagraj -biblioteki- Nowogród, Gałczewo, Wrocki	
---	--

Przeprowadzone konsultacje społeczne w Gminie Golub-Dobrzyń pozwoliły na zidentyfikowanie zarówno bogatego potencjału regionu, jak i kluczowych potrzeb mieszkańców, które należy uwzględnić w dalszym planowaniu rozwoju. Gmina dysponuje znaczącymi zasobami naturalnymi, w tym licznymi jeziorami i bogatą fauną, co stwarza możliwości rozwoju turystyki i rekreacji, a także mogą być wykorzystywane w działaniach CUS np. mających na celu integrację mieszkańców. Zasoby materialno-techniczne, takie jak świetlice wiejskie czy parki, stanowią bazę dla działań społeczno-kulturalnych. Bogate dziedzictwo kulturowe, obejmujące legendy, zabytki i tradycje, może być wykorzystane do promocji regionu i budowania lokalnej tożsamości. Zasoby instytucjonalno-społeczne, w tym szkoły, przedszkola, kluby sportowe i lokalne przedsiębiorstwa, stanowią fundament dla rozwoju społeczno-gospodarczego.

Jednocześnie, konsultacje ujawniły konkretne potrzeby mieszkańców, które różniły się w zależności od grupy, która w nich uczestniczyła. W grupie seniorów potrzeby, na które wskazało najwięcej osób dotyczyło opieki zdrowotnej (sala rehabilitacyjna, nowy ZOZ). Zapotrzebowanie na lepszy dostęp do usług zdrowotnych w miejscu zamieszkania jest naturalną konsekwencją starzenia się, ponieważ wraz z wiekiem rośnie liczba osób borykających się z chorobami przewlekłymi, ograniczeniami ruchowymi i ogólnym pogorszeniem stanu zdrowia. Seniorzy często wymagają regularnych wizyt lekarskich, rehabilitacji, opieki pielęgniarstwa czy dostępu do leków, co w sytuacji ograniczonej mobilności staje się dużym wyzwaniem. Brak łatwego dostępu do placówek medycznych może prowadzić do zaniedbywania profilaktyki zdrowotnej, pogłębiania się chorób i większego ryzyka hospitalizacji. Dlatego istotne jest rozwijanie lokalnych punktów opieki medycznej, usług telemedycznych oraz mobilnych zespołów lekarskich i pielęgniarstwa, które mogą docierać bezpośrednio do osób potrzebujących. Wprowadzenie takich rozwiązań nie tylko poprawia sprzyja zdrowiu mieszkańców, ale zapewnia im poczucie bezpieczeństwa. Powstanie nowego miejsca świadczenia usług zdrowotnych, chociaż nie na pierwszym miejscu wskazały wszystkie konsultowane grupy mieszkańców. W przypadku dzieci i młodzieży na pierwszym miejscu znalazły się place zabaw i ścieżki rowerowe. Zauważalna jest w definiowaniu potrzeb tendencja ukierunkowana na rozrywkę i czas wolny, co może oznaczać, że ta grupa wbrew powszechnym opiniom chce wychodzić z domu i spędzać czas na świeżym powietrzu. Warto jednak zauważyć, iż młodzież zgłasza również potrzebę utworzenia centrum psychologii, co w kontekście obecnego kryzysu zdrowia psychicznego

wśród dzieci i młodzieży jest potrzebą wartą uwagi. Coraz częściej diagnozowane są depresja, lęki, zaburzenia odżywiania i problemy wynikające z izolacji społecznej, a dostęp do psychologów i psychiatrów dziecięcych jest ograniczony. Stworzenie centrum psychologii mogłoby zapewnić młodym ludziom łatwiejszy dostęp do konsultacji, warsztatów z zakresu radzenia sobie ze stresem czy grup wsparcia, co w dłuższej perspektywie mogłoby przyczynić się do poprawy ich dobrostanu psychicznego. Uwzględnienie tej potrzeby w planach rozwoju usług społecznych jest kluczowe, ponieważ zdrowie psychiczne młodzieży wpływa nie tylko na ich codzienne funkcjonowanie, ale także na przyszłe możliwości edukacyjne, zawodowe i społeczne. Wsparcie w tym zakresie powinno stać się jednym z priorytetów, aby zapobiegać dalszemu pogłębianiu się problemów psychicznych wśród młodego pokolenia. Wydaje się, że potrzeby zarówno seniorów jak i dzieci i młodzieży łączy grupa organizacji pozarządowych, która w pierwszej kolejności widzi konieczność realizacji zarówno usług zdrowotnych jak i spędzania czasu wolnego.

Podsumowując, Gmina Golub-Dobrzyń posiada znaczny potencjał rozwojowy, oparty na bogactwie naturalnym i kulturowym. Jednakże, realizacja potrzeb mieszkańców, takich jak rozwój infrastruktury rekreacyjnej i medycznej, jest kluczowa dla poprawy jakości życia i zrównoważonego rozwoju regionu. Należy dążyć do wykorzystania lokalnych zasobów w sposób zrównoważony, z poszanowaniem środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego.

WNIOSKI I REKOMENDACJE

Badanie miało na celu rozpoznanie potrzeb oraz możliwości lokalnej społeczności w obszarze usług społecznych na terenie Gminy Golub-Dobrzyń. Cel ten został zrealizowany poprzez analizę zgromadzonych danych, które stanowiły podstawę do sformułowania wniosków i rekomendacji. Przeprowadzona diagnoza oraz analiza dostępnych danych pozwoliła na: wskazanie i określenie uwarunkowań społeczności lokalnej, rozpoznanie potrzeb w zakresie usług społecznych oraz zidentyfikowanie grup mieszkańców w gminie Golub-Dobrzyń, które powinny w szczególności zostać objęte wsparciem w ramach usług społecznych.

Uwarunkowania demograficzne

Wnioski	Rekomendacje
Gmina Golub-Dobrzyń odnotowuje wzrost liczby mieszkańców – od 2011 r. populacja zwiększyła się o 6,5% (czyli o 553 osoby), mimo utrzymującego się ujemnego przyrostu naturalnego od 2020 r. Wzrost ten następuje mimo utrzymującego się ujemnego przyrostu naturalnego, co wskazuje, że głównym czynnikiem jest	• Bieżące monitorowanie potrzeb mieszkańców i informowanie o nich lokalnego samorządu. • Działanie w zakresie edukacji mieszkańców na temat dostępnych usług komunalnych, takich jak zbiórki odpadów, segregacja śmieci, wodociągi czy kanalizacja, a także pomagać w rozwiązywaniu problemów związanych z

napływ nowych mieszkańców, szczególnie z pobliskich miast.	dostępem do tych usług w obszarach, gdzie występują utrudnienia (np. w przypadku osób starszych, niepełnosprawnych). • Stwarzanie warunków do integracji mieszkańców.
Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi (24) jest niższy niż średnia krajowa (30,9), co wskazuje, że gmina nadal posiada relatywnie młodą populację. Gmina Golub-Dobrzyń wykazuje jednak cechy starzejącego się społeczeństwa poprzez wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym przy jednoczesnym spadku liczby osób w wieku produkcyjnym. Migracje, szczególnie osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, częściowo równoważą te zmiany, stabilizując wiekową strukturę demograficzną.	Mimo obecnie korzystnych wskaźników, konieczne jest przygotowanie się na przyszłe wyzwania związane z dalszym starzeniem się społeczeństwa poprzez: • Opracowywanie programów wspierających seniorów m.in. z zakresu opieki nad osobami starszymi, dostępu do usług zdrowotnych oraz tworzenie miejsc aktywności społecznej dla seniorów, • współpraca z lokalnym samorządem oraz organizacjami NGO w zakresie rekomendacji dot. inwestowania w infrastrukturę przyjazną osobom starszym – np. bezpieczne chodniki, ławki, dobre oświetlenie, placówki dziennego pobytu, pomoc we włączeniu seniorów w proces planowania inwestycji. • zachęcanie młodych rodzin do osiedlania się na terenie gminy poprzez poprawę dostępu do usług opiekuńczych.

Polityka prorodzinna, wsparcie rodziny, wsparcie pieczy zastępczej i pomoc społeczna.

Wnioski	Rekomendacje
Wskaźnik zawierania małżeństw w gminie jest wyższy niż średnia krajowa i wojewódzka, co może wynikać z dominującej liczby osób w wieku produkcyjnym. Jednak nie przekłada się ten fakt na dietność w gminie, która jest niższa niż średnia krajowa. Większość rodzin posiada jedno lub dwoje dzieci.	• Zwiększanie atrakcyjności rodzicielstwa oraz poprawy komfortu życia rodzin poprzez wzmocnienie oferty usług społecznych takich jak: asystentura rodzinna, poradnictwo psychologiczne i pedagogiczne, pomoc w opiece nad małymi dziećmi, warsztaty kompetencji rodzicielskich oraz programy integrujące

Dostęp do opieki żłobkowej jest ograniczony. W gminie znajduje się tylko 1 żłobek, który zapewnia opiekę dla niespełna 6% uprawnionej populacji.	rodzinę, które będą dostępne dla wszystkich mieszkańców gminy • Rozwijanie programów edukacyjnych dla rodziców, w tym warsztatów z kompetencji wychowawczych oraz wspieranie związków formalnych i nieformalnych w opiece nad dziećmi. • Wzmocnienie profilaktyki rozpadu rodzin poprzez mediacje, wsparcie psychologiczne i poradnictwo rodzinne, • Stworzenie lokalnego programu prorodzinnego we współpracy z samorządem i organizacjami społecznymi. CUS może koordynować działania prorodzinne, łącząc wsparcie materialne (np. dofinansowania, ulgi) z usługowym (opieka, doradztwo, edukacja).
CUS działający na terenie gminy wykazuje wysoką aktywność w działaniach wspierających rodziny, w tym interwencjach środowiskowych, pomocy materialnej i specjalistycznej oraz pracy asystentów rodzin. W 2024 r. wsparciem objęto 209 rodzin, w tym 71 rodzin z dziećmi, a 9 dzieci przebywało w pieczy zastępczej. Brak nowych przypadków umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej wskazuje na skuteczność działań pomocowych. Niepełnosprawność oraz trudności opiekuńczo-wychowawcze są nadal istotnymi powodami korzystania z pomocy społecznej, choć ich skala jest umiarkowana. Wzrasta znaczenie potrzeby ochrony macierzyństwa jako powodu korzystania z pomocy – z 5 rodzin w 2023 r. do 8 w 2024 r. Rośnie również liczba osób, której dotyczy problem alkoholizmu.	• Utrzymanie i rozwój programów wspierających dzieci z niepełnosprawnościami – zapewnienie ciągłości terapii oraz indywidualnego podejścia do ich potrzeb i potrzeb ich rodzin, • Pogłębienie współpracy między jednostkami pomocy społecznej, służbą zdrowia i systemem oświaty i organizacjami pozarządowymi w celu szybszego reagowania na złożone sytuacje kryzysowe. • Wzmocnienie oferty wsparcia dla matek, w tym samotnych, poprzez programy opieki nad dziećmi i dostęp do zatrudnienia oraz edukacji, • Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie alkoholizmu, np. programy przeciwdziałania uzależnieniom oraz wspierające rodziny alkoholików. • Wprowadzenie programów edukacyjnych i wsparcia dla rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi, szczególnie skierowanych do rodzin niepełnych i wielodzietnych.

Wsparcie osób z niepełnosprawnościami

Wnioski	Rekomendacje
- Gmina podejmuje działania w kierunku zwiększania dostępności przestrzeni i usług dla osób z niepełnosprawnościami – m.in. poprzez przystosowanie budynku Urzędu Gminy, umożliwienie kontaktu z pracownikami na parterze oraz obecność infrastruktury dla psów przewodników. - Pomimo tych starań, nie wszystkie bariery zostały usunięte – brak windy, brak pętli indukcyjnej i brak tłumacza języka migowego znacząco ograniczają dostępność dla części mieszkańców.	- Lobbowanie za likwidacją barier architektonicznych, w budynkach użyteczności publicznej. - Wprowadzenie gminnego programu edukacyjno-informacyjnego dla mieszkańców i pracowników instytucji publicznych w zakresie obsługi i wsparcia osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności.
Komunikacja publiczna nie jest dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – brak niskopodłogowych autobusów oraz komunikatów głosowych to istotna bariera, zwłaszcza dla osób poruszających się na wózkach oraz niewidomych.	Pełnienie przez CUS roli rzecznika osób z niepełnosprawnościami i starszych, inicjując rozmowy z władzami lokalnymi i operatorami transportu publicznego w celu dostosowania środków komunikacji (m.in. niskopodłogowe pojazdy, rampy, systemy informacji głosowej).
Pozytywnie należy ocenić działalność CUS – taksówka społeczna, wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego oraz możliwość asysty są ważnymi formami wsparcia.	Rozszerzenie działalności taksówki społecznej i wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego o dodatkowe cele i beneficjentów.

Przeciwdziałanie bezrobociu

Wnioski	Rekomendacje
Stopa bezrobocia w gminie Golub-Dobrzyń (6,6%) jest niższa od średniej wojewódzkiej (7,1%) i tylko nieznacznie wyższa od średniej krajowej (5,1%). Oznacza to stabilną, umiarkowanie korzystną sytuację na lokalnym rynku pracy.	- Wprowadzenie programów wspierających zatrudnienie kobiet wychowujących dzieci (np. elastyczne godziny pracy, zdalne zatrudnienie, dofinansowanie opieki nad dziećmi, miejsc w żłobkach/przedszkolach). - Poszerzenie ofert kursów, szkoleń i przekwalifikowań, zwłaszcza w branżach deficytowych i przyszłościowych (np.
Kobiety stanowią wyraźną większość wśród osób bezrobotnych, w tym zwłaszcza długotrwale bezrobotnych oraz	

wychowujących dzieci do 6 r.ż. Może to świadczyć o istnieniu barier systemowych, kulturowych i instytucjonalnych w dostępie kobiet do rynku pracy.	opieka zdrowotna, IT, usługi społeczne). Skierowanie szczególnej uwagi na młode osoby i długotrwale bezrobotnych. • Wdrożenie programów mentoringowych, coachingowych oraz intensywnych ścieżki aktywizacji zawodowej z udziałem doradców zawodowych i psychologów. • Wzmocnienie działań informacyjnych na temat możliwości aktywizacji i wsparcia (np. kampanie lokalne, spotkania informacyjne w sołectwach, materiały online). • Rozwijanie partnerstw między samorządem, Urzędem Pracy a lokalnymi przedsiębiorcami w celu tworzenia nowych miejsc pracy i dopasowywania kwalifikacji bezrobotnych do realnych potrzeb rynku.
Prawie 65% bezrobotnych w gminie to osoby pozostające bez pracy przez dłuższy czas (231 osób). Grupa ta wymaga szczególnie intensywnych i zindywidualizowanych działań aktywizujących.	
Tylko 2 osoby skorzystały ze szkoleń i kursów zawodowych, co przy 358 bezrobotnych wskazuje na niewystarczające wykorzystanie tej formy wsparcia, mimo jej dużego potencjału w kontekście przekwalifikowania.	
Wdrożono różne formy wsparcia (staże, prace interwencyjne, jednorazowe środki na działalność gospodarczą), jednak potrzeby, zwłaszcza kobiet i młodych osób, nadal są większe niż dostępna oferta.	

Promocja i ochrona zdrowia

Wnioski	Rekomendacje
Niewystarczająca liczba placówek opieki zdrowotnej na terenie gminy znacząco ogranicza mieszkańcom dostęp do usług medycznych – zarówno ze względu na trudności komunikacyjne, jak i ograniczony zakres oraz liczbę dostępnych świadczeń zdrowotnych.	Dążyć do zwiększenia dostępności do podstawowych świadczeń medycznych, w tym usług rehabilitacyjnych, na które rośnie zapotrzebowanie wśród mieszkańców – szczególnie w kontekście postępującego starzenia się społeczeństwa oraz wzrostu liczby schorzeń związanych z układem ruchu.
Trend wzrostowy liczby porad lekarskich może wynikać zarówno z rosnącej świadomości zdrowotnej mieszkańców, jak i ze starzenia się lokalnej populacji, co jest zgodne z trendem ogólnopolskim. Według GUS, w skali kraju liczba osób w wieku poprodukcyjnym rośnie, co generuje większe potrzeby zdrowotne.	
Średnie dalsze trwanie życia mieszkańców terenów wiejskich w woj. kujawsko-	• Inwestowanie w infrastrukturę sprzyjającą zdrowiu: siłownie

pomorskim jest niższe od średniej krajowej. Długość życia uwarunkowana jest dostępnością i jakością opieki zdrowotnej, poziomem zamożności, edukacji, stylu życia oraz warunkami środowiskowymi. Mieszkańcy regionów lepiej rozwiniętych gospodarczo, z dobrą infrastrukturą zdrowotną i większą świadomością zdrowotną żyją zwykle dłużej niż osoby z obszarów gorzej wyposażonych i o niższym standardzie życia.	plenerowe, ścieżki rowerowe, strefy rekreacyjne, programy lokalne promujące aktywność fizyczną i zdrowe odżywianie mogą realnie wpłynąć na stan zdrowia społeczności. • Wprowadzenie dodatkowych programów zdrowotnych, w tym rehabilitacyjnych i edukacyjnych, które pomogą mieszkańcom utrzymać zdrowie fizyczne i psychiczne, zapobiegają chorobom oraz poprawią jakość życia seniorów. • Organizacja działań (w tym m.in. kampanii informacyjnych, materiałów informacyjno-reklamowych, spotkań, itp.) służących budowaniu świadomości społecznej dotyczącej zdrowego stylu życia, zagrożeń utraty zdrowia oraz profilaktyki zdrowotnej. • Wspieranie inicjatyw lokalnych na rzecz zdrowia publicznego
Centrum Usług Społecznych pełni istotną funkcję we wspieraniu zdrowia psychicznego mieszkańców. W obecnych realiach, gdy zaburzenia psychiczne i uzależnienia są coraz powszechniejsze (według danych NFZ w Polsce blisko 1,6 mln osób rocznie korzysta z pomocy psychiatrycznej), takie usługi są kluczowe.	Rozwijanie usług poradnictwa psychologicznego i terapii, w tym dla dzieci i młodzieży. Można rozważyć wprowadzenie programu wczesnej interwencji psychologicznej oraz warsztatów z zakresu zdrowia psychicznego dla dzieci w neutralnych miejscach poza szkołą i dla seniorów.

Edukacja

Wnioski	Rekomendacje
Na terenie gminy Golub-Dobrzyń działa wiele publicznych przedszkoli, w 2024 roku 24 dzieci nie zostały przyjęte, co wskazuje na niedobór miejsc w placówkach przedszkolnych.	• oferowanie pomocy w zakresie poszukiwania alternatywnych rozwiązań opiekuńczych, a także wspieranie w procesie rekrutacji lub dowozu dzieci do odleglejszych placówek. • uwzględnienie przy projektowaniu nowych miejsc w przedszkolach, potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami, by

	zapewnić im równe szanse w dostępie do edukacji.
Liczba dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w gminie znacząco wzrosła, co stwarza wyzwanie zarówno dla szkół, jak i dla gminy, aby zapewnić odpowiednie warunki edukacyjne, opiekę i wsparcie.	• Organizowanie szkoleń i warsztatów np. dla rodziców, wychowawców, asystentów rodzin, • Współpraca z placówkami edukacyjnymi i samorządem w celu poprawy dostępności usług wspierających dzieci ze specjalnymi potrzebami,
Współczynnik skolaryzacji netto w szkołach podstawowych wynosi tylko 63,8%, co oznacza, że około 36% dzieci w odpowiednim wieku nie uczęszcza do szkół podstawowych w gminie. Może to być wynikiem lepszego dostępu do szkół w ościennych gminach oraz wyższego poziomu nauczania.	• Wspieranie rozwiązań transportowych (np. transport komplementarny), które ułatwią uczniom codzienne dojazdy do placówek edukacyjnych, • Wzmocnienie pozytywnego wizerunku szkół gminnych poprzez promocję ich osiągnięć, oferty edukacyjnej, zajęć pozalekcyjnych i sukcesów uczniów – zarówno lokalnie, jak i w mediach społecznościowych.
Wyniki uczniów gminy Golub-Dobrzyń na egzaminie ósmoklasisty w 2024 roku są poniżej średniej krajowej i wojewódzkiej, co wskazuje na potrzebę poprawy jakości nauczania w szkołach gminnych. Najlepsze wyniki uzyskali uczniowie z Wrocek, ale ogólny poziom edukacji wymaga poprawy.	• Kontynuowanie i rozwijanie inicjatyw wspierających uczniów w rozwijaniu kompetencji w dziedzinie nauk ścisłych i technologicznych, co może przyczynić się do podniesienia poziomu nauczania i umożliwić uczniom zdobycie umiejętności cenionych na rynku pracy, • Podnoszenie jakości nauczania. Może to obejmować m.in. dodatkowe kursy dla nauczycieli, wspieranie nauczycieli w nauczaniu nowych technologii czy angażowanie uczniów w bardziej interaktywne formy nauki.
W gminie organizowane są różnorodne zajęcia pozalekcyjne, które wspierają rozwój dzieci, jednak oferta tych zajęć może nie być wystarczająca, by skutecznie przyciągnąć wszystkie dzieci do aktywności dodatkowych.	• Zwiększenie liczby i różnorodność zajęć pozalekcyjnych, by przyciągnąć większą liczbę dzieci i zapewnić im rozwój w różnych dziedzinach, takich jak sport, sztuka, muzyka, języki obce czy technologia. Zajęcia mogą być realizowane przy szkołach, w ramach klubów młodzieżowych, ale także w świetlicach wiejskich.

	Promowanie wśród dzieci i młodzieży szkolnej zaangażowania w prowadzone na terenie Gminy działania samopomocowe, wolontaryjne i sąsiedzkie jako alternatywnych form spędzania czasu wolnego;
--	--

Kultura

Wnioski	Rekomendacje
Gmina Golub-Dobrzyń boryka się z brakiem dedykowanego ośrodka kultury, co ogranicza dostęp mieszkańców do zróżnicowanych form spędzania wolnego czasu i angażujących działań artystycznych. Jest to zauważalny deficyt, który wpływa na rozwój tożsamości lokalnej, integrację społeczną i możliwości osobistego rozwoju mieszkańców.	Organizowanie różnorodnych wydarzeń kulturalnych w ramach istniejących zasobów, które mogą pełnić rolę wypełnienia luki przed powstaniem pełnoprawnego ośrodka. Mogą to być wystawy, koncerty, warsztaty artystyczne, a także strefę dla dzieci i młodzieży. Może to być miejsce, które integruje społeczność, wspiera rozwój pasji, ale także pełni funkcję edukacyjną, organizując kursy i warsztaty.
Na terenie gminy organizowane są cykliczne wydarzenia kulturalne, jak obchody rocznicowe czy występy dzieci, co pozytywnie wpływa na integrację mieszkańców i ich aktywność kulturalną. Jednak brakuje różnorodności w ofercie kulturalnej, która mogłaby obejmować większą liczbę form artystycznych, warsztatów czy koncertów, co przyczyniłoby się do wzbogacenia oferty dla różnych grup wiekowych.	- Inwestowanie w rozwój działalności biblioteki, poszerzając jej ofertę o dodatkowe zajęcia edukacyjne i artystyczne, jak warsztaty plastyczne, literackie czy muzyczne. Biblioteka powinna pełnić rolę aktywnego ośrodka twórczości, który nie tylko udostępnia książki, ale staje się centrum życia kulturalnego w gminie. - Aktywne wspieranie lokalnych inicjatyw artystycznych poprzez organizowanie festiwali, koncertów, wydarzeń plenerowych, a także konkursów i wystaw, które angażowałyby mieszkańców do tworzenia i prezentowania własnych dzieł sztuki. - Promowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego poprzez wystawy, projekty edukacyjne i turystyczne, które przybliżą mieszkańcom oraz turystom tradycję, historię i sztukę regionu. Jest to również sposób na przyciąganie turystów, co z

	kolei pozytywnie wpłynie na rozwój regionu. • Uwzględnienie jako odbiorców zadań wszystkich grup społecznych gminy bez względu na wiek.
Działalność klubów seniora, w tym plany na rozszerzenie tej oferty o dodatkowe placówki, jest pozytywnym krokiem w kierunku zwiększenia aktywności osób starszych w życiu kulturalnym i społecznym gminy. Kluby seniora wspierają integrację społeczną, redukują samotność i przeciwdziałają wykluczeniu społecznemu, stwarzając przestrzeń do rozwoju pasji i umiejętności.	Zwiększenie liczby klubów seniora oraz wzbogacenie ich oferty o różnorodne wydarzenia kulturalne i edukacyjne, które będą realizowane blisko ich miejsca zamieszkania, aby nawet niemobilne osoby mogły z nich korzystać. Seniorzy w gminie Golub-Dobrzyń powinni mieć więcej przestrzeni do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym. Warto także zainwestować w programy interaktywne, które pozwolą seniorom nie tylko angażować się w sztukę, ale także nauczyć się nowych umiejętności (np. komputerowych, plastycznych).

Kultura fizyczna

Wnioski	Rekomendacje
Gmina Golub-Dobrzyń dysponuje dobrze rozwiniętą infrastrukturą sportową, w tym boiskami, halami sportowymi, salami gimnastycznymi oraz otwartymi strefami aktywności, które są dostępne przez cały rok. To zapewnia mieszkańcom gminy szerokie możliwości uczestnictwa w aktywnościach fizycznych, co sprzyja promocji zdrowego stylu życia	• Organizowanie większej liczby cyklicznych wydarzeń sportowych, takich jak biegi, turnieje piłkarskie, zawody w różnych dyscyplinach, które mogłyby angażować większą liczbę mieszkańców, w tym dzieci, młodzież i dorosłych i jednocześnie wykorzystywać dostępną infrastrukturę i warunki przyrodnicze. • Rozszerzenie oferty aktywności fizycznej o tę dedykowaną seniorom, np. poprzez organizację zajęć z zakresu gimnastyki, nordic walking czy jogi, które pozytywnie wpływają na zdrowie i samopoczucie osób starszych oraz tych, które nie mogą uczestniczyć w aktywnościach o większej aktywności. • Rozszerzenie oferty zajęć o nowe dyscypliny sportowe.
Mieszkańcy mają do dyspozycji różnorodne formy aktywności fizycznej, od piłki nożnej i siatkowej po kolarstwo. Dzięki temu dzieci i młodzież oraz osoby dorosłe mogą rozwijać swoje zainteresowania sportowe, a także uczestniczyć w rywalizacji na różnych poziomach. Dodatkowo liczna obecność klubów sportowych umożliwia regularne treningi i rywalizację sportową.	
Z danych GUS wynika, że w 2022 roku 200 osób poniżej 18. roku życia było członkami klubów sportowych, co stanowi znaczną	

część ogólnej liczby uczestników. Oznacza to, że w gminie aktywność fizyczna wśród dzieci i młodzieży jest na dobrym poziomie, co może wpływać na późniejsze kształtowanie nawyków zdrowotnych	
Mieszkańcy oczekują większej ilości zajęć sportowych w szczególności dla dzieci i młodzieży	

Aktywność obywatelska

Wnioski	Rekomendacje
Funkcjonowanie aż 88 organizacji pozarządowych (w tym 84 zarejestrowanych w KRS) świadczy o dużym potencjale społecznym i zaangażowaniu mieszkańców w działania lokalne. To wyraźny sygnał, że społeczność chce mieć wpływ na rozwój gminy oraz rozwiązywanie lokalnych problemów.	- Zbieranie informacji dotyczących potrzeb organizacji pozarządowych, analizowanie, jakie formy wsparcia finansowego byłyby najbardziej efektywne, oraz dostarczanie tych informacji do samorządu w celu zrozumienia, jak najlepiej przeznaczyć środki budżetowe na wsparcie NGO. - Utworzenie punktu doradczego lub inkubatora organizacji pozarządowych, który oferowałby pomoc prawną, księgową, szkoleniową i doradczą. Takie miejsce mogłoby też pełnić funkcję przestrzeni współpracy między NGO, szkołami, sołectwami i urzędem gminy. - Tworzenie partnerstw z organizacjami NGO w celu realizacji wspólnych działań.
Obecność dwóch przedsiębiorstw społecznych pokazuje, że w gminie rozwija się nowoczesna forma aktywności obywatelskiej i gospodarczej, która łączy działalność ekonomiczną z misją społeczną.	
Liczba 8 Kół Gospodyń Wiejskich wydaje się niewielka w porównaniu z liczbą 21 sołectw. Może to wskazywać na nierównomierne zaangażowanie społeczne w poszczególnych częściach gminy.	
Mimo dużej liczby organizacji, kwota przeznaczona na realizację zadań publicznych w 2025 roku wynosi tylko 20 000 zł, co jest sumą niewystarczającą w kontekście potencjału i potrzeb organizacji. Taka skala finansowania może ograniczać realny wpływ NGO na życie społeczne gminy.	
Znacznie wyższa frekwencja w wyborach samorządowych 2024 (54,5%) w porównaniu z poprzednimi głosowaniami krajowymi sugeruje, że mieszkańcy czują się bardziej związani z decyzjami na poziomie	Rozwijanie programów edukacji obywatelskiej (szczególnie w szkołach), wspierających świadomość praw i obowiązków obywatelskich. Dzięki temu możliwe będzie dalsze wzmacnianie

lokalnym i mają większe poczucie wpływu na sprawy najbliższego otoczenia.	frekwencji wyborczej oraz poczucia wpływu mieszkańców na lokalne decyzje.
W gminie funkcjonuje 21 świetlic wiejskich lecz ich potencjał nie jest w pełni wykorzystywany z powodu braku animatorów społecznych. To marnowanie infrastruktury, która mogłaby służyć jako centrum aktywności obywatelskiej, zwłaszcza w małych miejscowościach.	Wprowadzenie etatów animatorów społecznych w świetlicach wiejskich pozwoliłoby na regularne prowadzenie zajęć edukacyjnych, integracyjnych i kulturalnych, a także wspierałoby lokalne NGO w realizacji ich statutowych celów.

Mieszkalnictwo

Wnioski	Rekomendacje
Na terenie gminy funkcjonuje 200 gospodarstw jednoosobowych, co może wskazywać na rosnącą liczbę osób żyjących samotnie, nierzadko narażonych na poczucie izolacji społecznej.	• Organizowanie wydarzeń skierowanych do osób żyjących samotnie, które sprzyjają nawiązywaniu relacji społecznych, np. spotkania sąsiedzkie, kluby zainteresowań, zajęcia tematyczne w świetlicach wiejskich. • Rozważenie w przyszłości inwestycji w mieszkania wspomagane dla osób samotnych, które łączą niezależność z możliwością korzystania z opieki i integracji społecznej. • Rozwijanie programów wsparcia dla seniorów oraz osób samotnych, np. w zakresie dopłat do utrzymania mieszkań, opieki sąsiedzkiej czy mobilnych usług społecznych.

BIBLIOGRAFIA

1. Sprawozdanie z działalności centrum usług społecznych w gminie Golub-Dobrzyń za 2024 rok.
2. Informacja o lokalnym rynku pracy w 2025 roku. Powiatowy Urząd Pracy w Golubiu Dobrzyniu. Golub Dobrzyń 2024.
3. Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody
Link: <https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/index.jsf>
4. Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych
Link: Brak pełnego adresu URL, ale możesz odwiedzić stronę główną GUS:
<https://stat.gov.pl/>
5. Komenda Miejska Straży Pożarnej w Bydgoszczy. Jednostki OSP.
Link: <https://www.gov.pl/web/kmpsp-bydgoszcz/jednostki-osp>
6. Krajowy Rejestr Kół Gospodyń Wiejskich
Link: <https://krkgw.arimr.gov.pl/>
7. Ministerstwo Edukacji Narodowej, Centrum Informatyczne Edukacji
Link: <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/>
8. Państwowa Komisja Wyborcza,
Link: <https://pkw.gov.pl/wybory-i-referenda>
9. Portal Rejestrów Sądowych
Link: <https://wyszukiwarka-krs.ms.gov.pl/>
10. Pracownia Doradztwa Personalnego i Pomocy Psychologicznej Łukasz Mazur.
Dzienny Dom Pobytu Grodno
Link: <http://pracowniamazur.pl/>
11. Rejestr Szkół i Placówek Oświatowych
Link: <https://rspo.gov.pl/institutions?q=%7B%22page%22%3A1%2C%22pageSize%22%3A10%2C%22sort%22%3A%22%22%2C%22direction%22%3A%22%22%2C%22stateId%22%3A2%2C%22districtId%22%3A34%2C%22communeId%22%3A329%7D>
12. Strona internetowa Gminy Golub-Dobrzyń
Link: <https://www.uggolub-dobrzyn.pl/>
13. Opracowanie merytoryczne Magdalena Marcinkowska socjolog
14. Koordynator Ryszard Konopka

15. Zespół konsultacyjny CUS: Anna Dębiec, Jolanta Lazarowska, Ewa Iwińska,
Adrian Hubert, Aneta Bukowiecka, Iwona Welc, Anna Kaczmarkiewicz, Natalia
Lewandowska, Mariusz Kraszewski, Ewa Czarnecka.

16. Nadzór merytoryczny Dyrektor CUS Anna Miętka

ZAŁĄCZNIK NR 1 KWESTIONARIUSZ ANKIETY

SZANOWNI PAŃSTWO

Prosimy o wypełnienie anonimowej ankiety, która pomoże poznać państwa opinię na temat stanu potrzeb społecznych w naszej Gminie. Państwa odpowiedzi zostaną wykorzystane do stworzenia „Diagnozy potrzeb społecznych mieszkańców Gminy Golub-Dobrzyń. Odpowiadając na pytanie proszę zaznaczyć właściwą odpowiedź (o ile w konkretnym przypadku nie wskazano inaczej)

Dziękujemy za państwa opinie!

1. Płeć	2. Wiek	3. Miejsce Zamieszkania	4. Wykształcenie
☐	☐	Wieś-ulica	☐ Wyższe
☐	☐		☐ Średnie
	☐		☐ Zawodowe
	☐		☐ Gimnazjalne
			☐ Podstawowe

Ankieta wywiadu

- Jak długo Pan/Pani mieszka we wskazanym miejscu zamieszkania?**
 - Powyżej 20 lat
 - Od 10 do 19 lat
 - Od 5 do 9 lat
 - Powyżej 1 roku
- Jaka jest Pana/Pani wiedza o swoim miejscu zamieszkania?**
 - Wiem dużo o swoim miejscu zamieszkania
 - Obecnie poznaje swoje miejsce zamieszkania
 - Nie znam swojego miejsca zamieszkania
- Jakie zwyczaje panują w Pana/Pani miejscu zamieszkania? (wielokrotny wybór)**
 - Wspólne zabawy dla dzieci
 - Wspólne wyjazdy integracyjne dla dorosłych
 - Imprezy sportowe
 - Wspólna dbałość o porządek

- e) Wspólne kultywowanie świąt
 - f) Spotkania osiedlowe mieszkańców
 - g) Nie ma wspólnych zwyczajów
4. **Jak często zmienia Pan/pani miejsce zamieszkania?**
- a) 10 razy i więcej
 - b) 8 do 5 razy
 - c) 4 do 1 raz
 - d) Mieszkam tu od zawsze
5. **Jak Pan/Pani określa obecny stan czystości swojego miejsca zamieszkania?**
- a) bardzo czysto
 - b) czysto
 - c) brudno
 - d) zdewastowane
6. **Proszę określić jak Pan/Pani czuje się w swoim miejscu zamieszkania**
- a) Jestem bardzo zadowolony/a
 - b) Zadowolony/a
 - c) Źle
 - d) Bardzo źle
7. **Sąsiadów z którymi zamieszkuje określiłbym jako osoby:**
- a) Dobrze znane
 - b) Znane z widzenia
 - c) Nieznane
8. **Jak określa Pan/Pani kontakty między mieszkańcami?**
- a) Bliskie
 - b) Sporadyczne
 - c) Brak jakichkolwiek relacji
 - d) Złe – nie lubimy się
 - e) Bardzo złe- utarczki/awantury
9. **W jakim stopniu jest Pan/Pani wrażliwy/a na problemy innych?**
- a) Bardzo wrażliwy, gotowy do pomocy, zaangażowany w działanie
 - b) Wrażliwy, gotowy do podjęcia działania
 - c) Jest mi to obojętne
 - d) Nie interesuje mnie życie innych osób
10. **Czy uważa Pan/Pani, że najczęściej konfliktów w miejscu zamieszkania związanych jest z:**
(wielokrotny wybór)
- a) Alkoholizmem
 - b) Brakiem utrzymania wspólnego porządku
 - c) Zbyt głośnym zachowaniem się dzieci
 - d) Wulgaryzmami
 - e) Roznoszeniem plotek
 - f) Inne (jakie?).....

11. Uważa Pan/Pani, że w miejscu zamieszkania powinna powstać: (wielokrotny wybór)

- a) Świetlica środowiskowa dla dzieci
- b) Inna placówka mająca na celu wspierać rozwój dzieci, jaka?.....
- c) Klub dla dorosłych mający na celu rozwijanie zainteresowań-jakich?.....
- d) Nie widzę potrzeby wspierania inicjatyw lokalnych
- e) Jestem przeciwny wspólnym inicjatywom lokalnym

Jeśli tak, to w jakiej kolejności:.....

12. Wg Pana/Pani jaką grupę należy objąć wsparciem? (wielokrotny wybór)

- a) dzieci i młodzież
- b) seniorów
- c) samotne matki
- d) osoby chore, niepełnosprawne
- e) inne, jakie?.....

Jeśli tak, to w jakiej kolejności:.....

13. Jakie obszary działania miałyby być brane pod uwagę? (wielokrotny wybór)

- a) edukacja i rozwój psychofizyczny dzieci
- b) zajęcia terapeutyczne dla osób starszych
- c) punkt konsultacyjny dotyczący prawidłowego rozwoju opiekuńczo-wychowawczego dzieci
- d) zajęcia aktywizujące dla osób bezrobotnych
- e) rehabilitacja dla osób starszych
- f) inne, jakie?.....

14. Członkowie Pana/Pani rodziny najchętniej realizowałiby się w grupie:

- a) dzieci i młodzieży
- b) seniorów
- c) samotnych matek
- d) inne, jakie?.....

15. Problemy Pana/Pani społeczności powinny być rozwiązywane przy współpracy:

- a) lidera społeczności lokalnej
- b) pracownika socjalnego
- c) ważnych urzędników gminy
- d) pojedynczo przez każdego z nas
- e) radnego
- f) innych instytucji (jakich?).....
- g) nie interesuje mnie ten problem

16. Czy jest Pan/Pani zainteresowany/a działalnością lokalną w swoim miejscu zamieszkania:

- a) tak, bardzo
- b) tak, w miarę swoich możliwości i wolnego czasu
- c) nie wiem-może być
- d) nie
- e) zdecydowanie jestem przeciwny

17. Uważam, że powinienem/powinnam w moim miejscu zamieszkania:

- a) tak, zawsze
- b) tak, w sprawach mnie dotyczących
- c) nie wiem

- d) nie chcę się angażować
- e) zdecydowanie jestem przeciwny

18. Co jest głównym problemem w Pana/Pani miejscu zamieszkania?

.....

.....

.....

.....

Dziękujemy za wypełnienie ankiety!

Uzasadnienie

Z dniem 1 lipca 2024 r. w Gminie Golub-Dobrzyń rozpoczęło funkcjonowanie Centrum Usług Społecznych w Gminie Golub-Dobrzyń. W celu zapewnienia prawidłowego procesu wdrażania i realizacji usług niezbędne jest przyjęcie przez Radę Gminy Programu Usług Społecznych w Gminie Golub-Dobrzyń na lata 2024-2027 określającego usługi społeczne wynikające z potrzeb wspólnoty samorządowej. Potrzeby te zostały zdefiniowane w "Diagnozie potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych w Gminie Golub-Dobrzyń". Program Usług Społecznych i jego przyjęcie jest niezbędne dla zapewnienia prawidłowej realizacji usług społecznych oraz zapewnienia możliwości pobierania opłat od mieszkańców za realizowane usługi i następuje na podstawie art. 4. ust 1 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych w brzmieniu „Rada gminy może przyjąć, w drodze uchwały program usług społecznych określający usługi społeczne wynikające z potrzeb wspólnoty samorządowej”. Przygotowany program określa wszystkie wymagania zawarte w art. 5 ust. 3 powoływanej ustawy.

W związku z powyższym podjęcie uchwały jest uzasadnione.